

I NSANGU ZAMBOŦE

ZASONEKWA KWA

MATAI.

ZASEKULWA MUNA KIXI-KONGO KWA

John H. Weeks.

EDWIN WADE PRINTING PRESS,
BAPTIST MISSIONARY SOCIETY,
UNDERHILL,
CONGO FREE STATE.
1889.

I NSANGU ZAMBOTE

ZA

ZASONEKWA KWA

MATAI.

1 Nkand' ekanda dia Jizu Kristu, o mwan' a David, o mwan' a Abraham.

2 Abraham owutidi Isak ; Isak owutidi Yakob ; o Yakob owutidi Yuda y' abunji andi : o

3 Yuda owutidi Perez yo Zera ya Tama ; o Perez owutibi Hezron ; o Hezron owutidi Ram ;

4 o Ram owutidi Aminadab ; Aminadab owutidi Naxon ; o Naxon owutidi Salmon ; o Salmon

5 owutidi Boaz ya Rakab ; o Boaz owutidi Obed

6 Obed owutidi Yese ; o Yese owutidi David

o Ntinu.

7 O David owutidi Solomon, ya ndioyu wavi-
ka kala nkaz' a Uriya ; o Solomon owutidi

8 Rehoboam ; o Rehoboam owutidi Abiya ; Abiya
owutidi Asa ; o Asa owutidi Yehoxafat ; o

- Yehoxafat owutidi Yoram; o Yoram owutidi
 9 Uzia; Uzia owutidi Yotam; o Yotam owutidi
 10 Ahaz; Ahaz owutidi Ezekia; Ezekia owutidi
 Manases; o Manases owutidi Amon; o Amon
 11 owutidi Yosia; o Yosia owutidi Yekonia; y'
 abunji andi, vana ntangwa batwaswa kuna
 Babilon.
- 12 Vo bavwidi twaswa kuna Babilon, o Yekonia
 owutidi Xealtiel; o Xealtiel owutidi Zeru-
 13 babel; o Zerubabel owutidi Abiud; Abiud o-
 14 wutidi Eliakim; Eliakim owutidi Azor; Azor
 owutidi Sadok; o Sadok owutidi Akim; A-
 15 kim owutidi Eliud; Eliud owutidi Eleaza;
 Eleaza owutidi Matan; o Matan owutidi Ya-
 16 kob; o Yakob owutidi Yosef; o nkaz' a Maria
 oyu wawuta Jizu wavew' enkumbu Kristu.
- 17 O makanda mawonso ak' otuka vana va
 Abraham yavana va David makand' ekumi
 y' eya; otuka vana va David yavana banati-
 nwa kuna Babilon makand' ekumi y' eya; o-
 tuka vana banatinwa kuna Babilon yavana
 va Kristu makand' ekumi y' eya.
- 18 Oluwutuku lua Jizu Kristu iluakadil' owu:
 O ngw' andi Maria ova kajitikilwa kwa Yosef,
 kadiyendela vulongo ko osolokele ya vumu
 19 kia Mwand' Avelela. O Yosef o nkaz' andi
 wau vo munkwikiji kazolele kunfusulwis
 nsoni ko, oyindwidi okunkatula malemb
 20 Kanxi e kolo ayindulang' o mambu mama,

- wanjo a Nzambi wizidi kwa yandi kuna ndo-
ji kavova vo, Yosef, onge mwan' a David, ku
moni wonga wasompel' o, nkaz' aku Maria
ko: e kuma ekiokio kayimiti kia Mwand'
- 21** Avelela. Mwan' eyakala kexinga wuta; e
nkumbu andi oxinga kunvana Jizu: kadi ya-
ndi ovuluz' o ns' andi muna masumu mau.
- 22** Omama mawonso wau mavangamene, kinu-
mana malungana mana mavovela Ntinu mu-
na ngunza, ovō,
- 23** Tala, o ndumba okala ye vumu, aza wuta
mwan' eyakala, E nkumbu andi bexinga
kunyikila Imanuel; in' e nsas' anana vo, O
- 24** Nzambi una ya yeto. O Yosef oxikamene
kunanxi a tulu, ovangidi una kavoveswa kwa
- 25** wanjo a Ntinu, obongele o nkaz' andi; kavika
kunjaya ko yavana kawuta mwan' eyakala:
oyandi ovene e nkumbu andi Jizu.
- 2** Ova kia wutukila Jizu muna Betlehem eva-
ta dia kwa Yudia, muna lumbu ya Herod
o mfumu, se tadi, akal' akwa-ngangu atuka
kuna ntandu-a-ntandu balweke muna Yerusa-
lem, bavovele okuvo, Aveyi kena oyu owu-
tukidi o Mfumu a Yuda? e kum' e ntetembw'
andi tumwene yo kuna ntandu-a-ntandu, twi-
zidi samba yandi. O Herod o mfumu, vo ka-
widi o mambu mama otiukinu o ntima y' exi
4 Yerusalem awonso kakala yau. Vo kalungi-
si e mbuta za nganga y' asoneki a wantu vumo-

- si. ubayuvwidi, vo akweyi o Kristu ewutuki-
 5 la? Oyau banvutwidi vo Muna Betlehem dia
 kwa Yudia, e kuma nana dia vovokela kwa
 ngunza vo,
- 6 Onge Betlehem omu nxi a Yuda, ku 'vata dia
 kete ko omu mfumu za Yuda, e kuma omo
 nge mu sa vaika mfumu, oyu oxinga kala i
 mvungudi a ns' ame Israel.
- 7 O Herod iboxi katumis' akwa-ngangu vana
 beko otomene kwa fimp' e ntangwa ya seluki-
 8 di e ntetembwa. Ubaxindikidi kuna Betle-
 hem okuvo, nwenda toma vava o mwan' a-
 nswa, wavo numwene nwiza wo kunkambila,
 9 omono mpe ngiza kunsamba. Oyau, vo ba-
 mene w' o mfumu bele kwau; se tadi! e ntete-
 mbwa, bamwenene kuna ntandu-a-ntandu, i
 bavitidi kuna ntu, yayana yakwenda kind-
 10 ma vana vakal' o mwan' answa. Ova bamo-
 n' e ntetembwa bayangalele amwene kikilu o
 11 nkembo ampwena. Ova badiuka muna nzo,
 bamwene o mwan' answa yo ngw' andi Maria,
 bafukamene basambidi yandi, bayalumwini e
 mbongo zau, banvene o lukailu, owolo ye le-
 12 kwa ya nsunga. Kanxi vo bakanikinwa kwa
 Nzambi kuna ndoji ovo ke bendi avutuka kwa
 Herod ko, bavutukidi kuna nxi au mu jil' a-
 kaka.
- 13 Ova bakwenda kwau o wanjo a Nzambi wi-
 zidi kwa Yosef kuna ndoji, ovovele vo, Tela-

- ma wanat' o mwana yo ngw' andi, watini-
na kuna Igiptu, wakala kuna yavana yikusa-
munwina: e kuma Herod o vav' o mwan' a-
14 nswa kanvonda. Oyandi mpe ozangukidi, o-
nete o mwan' answa yo ngw' andi kuna fuku,
15 bele kuna Igiptu; bakedi kuna yavana lu-
fwa lua Herod, kinumana melungana mana
mavovela Ntinu muna ngunza vo, Kuna Igip-
16 tu yabokelel' o mwan' ame. Iboxi o Herod
ova kamona vo, ovunginikinu kw' akwa-nga-
ngu, udisawidi kikilu, otumini, ovondesa o wa-
n' amakal' awonso ay' awanwa muna Betlehe-
m, y' aya bakala muna maximu mawonso, aya
bafwan' e jingu kia sivu yole, muna tezo kayu-
17 vul' akwa-ngangu. Ozevo malunganini mana
mavovelwa muna Yereimia o ngunza, ovo,
18 Nding' a nkenda yawakana muna Rama, dilu,
ye ntantu zampwena, Rakel odidilanga wan'
andi; kalendi tiaulwiswa ko, e kuma ke be-
n' ova ko.
- 19 Kanxi ova kia fwa Herod o wanjo a Nzambi
wizidi kuna ndoji kwa Yosef kuna Igiptu,
20 okuvo, Zanguka wanat' o mwan' answa yo
ngw' andi, nwenda kuna nxi a Israel: e kuma
bafw' aya bavavang' o moyo a mwan' answa.
21 Iboxi azanguka onete o mwana yo ngw' andi,
22 bele kuna nxi a Israel. Kanxi ova kawa vo
Arkelau wayadidi muna Yudia vana fulu ki'
es' andi Herod, oyandi se mwene o wonga wa-

kwendela ko; wau alukiswa kwa Nzambi kuna ndoji, ovilukidi kwandi kuna ndambu za
 23 Galili, wele tunga mu mbanza e nkumbu Nazaret; kinumana mana mavovokela muna zingunza melungana ovo, oxinga yikilwa vo muxi Nazaret.

3 Muna lumbu yaina iyaiza Yowani o Mvubi, alongelanga muna nzanza mia Yudia, Ovo,
 2 Numon' e ntantu za masumu meno, e kum' o
 3 wene w' ezulu se un' omungenga. E kuma i yandiyuyu wavovelwa muna Isaya o ngunza, ovo, E nding' a moxi ibokanga muna nzanza, nukubik' e njil' a Ntinu, nuxingik' e mpambu zandi.

4 Oyandi o Yowani o mvwatu andi akala wau wika wabulu, ye mpond' ankanda muna luketo luandi; o madia mandi makonko yo wiki wa futa. Iboxi bavaikidi exi Yerusalem bele kwa yandi, ye Yudia yawonso, yo nlambu a Yordan wawonso; bavubilu kwa yandi muna nkoko Yordan, bajingulang' o masumu mau. Kanxi oyandi ova kamon' e ndong' Afarixi y' Asaduki ekwizang' oku mvubu andi, ovovele kwa yau, Yeno wan' a mpidi, nani wanulukisi vo nutin' e kaxi dikwiza? Nuva: kisil' ekulu oma mambote mafwene muna luviluku: ke nuyindula omo mbundu zeno ko ovo, Yeto tuna ya Abraham o s' eto: e kum' edi

- yau bexinga yikilwa iwan' a Nzambi.
- 10 Bavw' e nsambu aya bavangilwang' e mpaxi muna kuma kia unkwikiji: e kum' o wene w'
- 11 ezulu wau. Nuvw' e nsambu oyeno owantu ova bekunulevula, yo kunumwes' e mpaxi yo kunuvovesa mana mambi aka mawonso mu
- 12 mpaval' aka, mu kuma kiane. Nuyangalala, nwamona kikilu owete: e kum' e nkut' eno yampwena kun' ezulu: e kuma impaxi mpe ziji bavanga kw' angunza aya bavita kuna kwa yeno.
- 13 Yeno i mungw' a nza: kanxi av' o mungwa ukatukidi o zenza, akweyi kutuk' ozenza? Ozevo ke wabiza diaka ko, uvetwa kwandi wadia-
- 14 takeswa muna tamba ya wantu. Yeno i kia kwa nza. Embanza ya tensekwa vana moko ke i lendi swekama ko. O wantu ke bekwikanga mini aza kio xia kunanxi a mbangu ko, kanxi xia vana fulu kia mini; kiamwen' o
- 16 wantu awonso bena muna nzo. Oyeno mpe nuyambul' e mini kieno kiamoneka kwa wantu, kinumana bemon' e salu yeno yambote, bakembes' o s' eno una kun' ezulu.
- 17 Ke nubanzi k' ovo omono edi yaizila ngiza vwanza e nxiku yovo a zingunza: kiayizila
- 18 vwanza ko, kanxi yalunganisa. Kieleka edi yinuvovese, Ezulu y' e nza divioka, kanxi muna nxiku ke mu fwani luta findiambu-diambu
- 19 ko, mawonso yavana melungana. Watu ya-

- konso oyu oxinga veza nxiku akete omu nxiku miami, kalonga mpe antu kaka baveza wo, nke mpe kesa yikilwa kuna wene w' ezulu: kanxi konso oyu oxinga yo vanga yo longa, nene ke-
 20 xinga yikilwa kuna wene w' ezulu. watu edi yinuvovese avo o unkwikiji weno ke usuva o unkwikiji w' asoneki y' Afarixi ko, ozavo ke nuxinga ko diuka ko kuna wene w' ezulu.
- 21 Oyeno nwawa w' ouwavovwa kwa yau kuna nz' a nkulu, ovo, Ku vondi muntu ko; yakonso oyu ovond' o muntu mu sumbula kia nkanu
 22 nu kekala: kanxi omonono ou inuvovese, yakonso oyu okala y' ekaxi muna mbunji andi mu sumbula kia nkanu kekala; konso mpe oyu ovoves' o mbunji andi vo, Raka, mu sumbula ki' akwa yeleka kekala; kanxi konso oyu okuvovesa vo, uzowa, mu sumbula kia nzo a tiya ke-
 23 xinga kala. Watu wavo lukau luaku ovananga vana makukwa, oyindwidi vo o mbunji aku
 24 diambu kavwidi, osis' o lukau luaku vana makukwa wenda vitis' ozolana yo mbunji aku,
 25 iboxi okwiza vana olukau luaku. Vang' e ngemba nswalu kwa ntantu aku, e kolo una yandi omo njila; kaxikil' o ntantu uyekula kwa nfundixi, o nfundixi kayekula kwa mbu-
 26 t' ekesa, sexilu mu kangilu. Kieleka edi ivovese kuvaiki mo ko, yavana kwafutidi o nsang' ambaninu ko.
- 27 Oyeno nwawa w' ouwavovoka, Ku te zumba

- 28 ko: kanxi omono ou yinuvovese, yakonso oyu
otungununa nkento kambakilw' o longo otele
- 29 yandi kal' e zumba kuna ntim' andi. Wavo
e disu diaku dianene divukumwini, odungu-
nadio kwandi waveta: e kuma nluta miaku
avo ta kiaku kimoxi kivila, ke mu nitu aku e
- 30 mvimba yavetwa kuna ubilungi ko. Wavo ko-
ko kwaku kwanene kuvukumwini, zenga ko
kwandi waveta: e kuma nluta miaku avo ta
kiaku kimoxi kivila, ke mu nitu aku e mvi-
- 31 mba yenda kuna ubilungi ko. Wavovoka mpe,
ovo, Konso oyu okatula nkaz' andi, mbula ka-
- 32 nvan' o nkand' aluvambanu: kanxi omono edi
mpovele kwa yeno, konso oyu okatula o nkaz'
andi wavo ke mu kuma kia t' e zumba ko, u-
nvangidi se munt' a zumba: konso oyu okunso-
mpa mpe wavo okatwilu zumba mpe katele.
- 33 Nwawa, wo mpe diaka, ouwavovoka kwa
yau kuna nz' ankulu, Kubindumukanga ndofi
ko, kanxi bindumukin' e ndofi zaku kwa Nti-
- 34 nu: kanxi omono ou yinuvovese, Kubindumu-
k' aka ndofi ko; ke mu zulu ko, e kum' ezulu
- 35 ikiandu kia Nzambi; ke mu nza mpe ko, e
kuma kunda kia malu mandi; ke mu Yerusa-
lem mpe ko, e kuma mbanz' a Mfumu ampwe-
- 36 na. Kubindumukanga mpe o ntu e ndofi ko,
e kuma kulendi kitula lusuki lumosi e mpe-
- 37 mbe ngatu ndombe ko. Kanxi mbul' o mvo-
yo aku wakal' aka vo, Elo, elo; Ve, ve: yako-

nso edi disuva mama se dia ndioyu wambi.

38 Nwawa w'ou wavovoka, disu muna disu, di-
 39 nu muna dinu: kanxi omono ouyinuovese,
 Kenukambula muntu ambi ko: kanxi konso
 oyu uwandidi ovo bundi dianene, unvilulwila
 40 mpe e diaka. Wavo konso muntu uzolesele
 okutwasa kunkanu, kabong' e kinkutu kia-
 41 ku, unyambula kavwa mpe o mpet' aku. Ko-
 nso mpe oyu okutantik' okwenda kolo kimo-
 42 xi, wenda yandi yiyole. Okaila oyu ulombe-
 le, oyu mpe ozolele osompa kwa ngeye kunfi-
 di nima ko.

43 Nwawa w'ou wavovoka, Ozol' omuxi belo
 44 kiaku, wasaul' o ntantu aku: kanxi omono
 ou yinuovese, Nuzolang' atantu eno, nwas-
 45 mbil' aya banukanamene; kinumana nukala
 nuwan' e S' eno una kun' ezulu: e kuma oya-
 ndi obaisang' omwini andi vana ven' ay' ambi
 y' ay' ambote, onokesanga mpe e mvula vana
 46 ven' akwa-jiku y' aya k' akwa-jiku ko. E ku-
 ma wavo nuzolang' ak' aya benukuzolanga,
 nkia nkuta nubaka? anki Apublikan ke
 47 wau bevanganga kwe? Avo nukaisang' aka
 mpe ayitu yeno, adieyi nuvanganga disuvidi
 akaka? anki o wantu akaka ke wau bevanga-
 48 nga kwe? Diau vo oyeno nukal' e mvimba,
 konso un' o s' eno kun' ezulu e mvimba.

6 Nuvengujoka ke nwavangila ma upkwikiji
 weno vena wantu ko, ke bamona mo: ozevo

- a kole yau, baviluka banuyinga mpe.
- 7** Vinga, nuvewa kio, vava, nusolola, dodela nu-
8 jiwilwa kio. E kuma konso oyu olomba ota-
 mbula oyu mpe ovava osolola; kuna kwa ndi-
9 oyu mpe ododela kijiulwa. Ovo nki' eyakala
 vovo nwina wav' o mwan' andi kwang' anlo-
10 mbele w' etadi kanvane? Yovo nzonji ka
11 nlombele, we nioka kanvane? Wa i yeno nkü-
 tu nuna vo nuambi nuzay' ovana o wan' eno tu-
 kau tuambote, w' os' eno una kun' ezulu nkia
 nsuvisa ke suvisa okaila e lekwa yambote kwa
12 waya bekunlomba? Watu o mambu mawonso
 konso edi ozole'e o wantu bavanga, ubavanga
 dio mpe ongeye, e kuna i nxiku mimi i ngunza
 mpe i i.
- 13** Nudiukil' evitu dikevele: e kum' evitu dia-
 mpwena, e njila mpe mvulela ina ikokelanga
 kuna lubukumuku ndonga mpe se ina ko eyi
14 ikwendanga ko. E kum' evitu diandwelo dia
 xingam' e njila i twasanga kuna moyo, akete
 mpe aka besololanga yo.
- 15** Nulungalala ye ngunza za ungyangya zikwi-
 zilanga kwa yeno muna mwatu mia mabo-
16 kolo, kanxi muna kati mevwa mesakasa. Mu-
 na bundu yau i nuxinga kwazaila. O wantu
 e mfuluta mu nsende bevelanga zoe, ovo e
17 nsa'u mu nsalabadiata? I una mpe konso nti
 ambote bundu yambote mpe uyimanga ka-
 nxi o nti ambi bundu yambi mpe uyimanga.

- 18 Onti ambote ke ulendi yima bundu yambi ko
ou wambi mpe ke ufwani yima yambote ko.
- 19 Konso nti ke uyim' e bundu yambote ko
- 20 ukeselo utubilu vana tiya. Diau vo muna bu-
- 21 ndu yau inuxinga kwa zaila. Ke konso oyu o-
vov' aka kwa mono ko vo, E mfumu, E mfumu
idiuka o wene w' ezulu, kanxi kons' oyu ova-
- 22 ng' o luzolo lu' e S' ame una kun' ezulu. Engi
muna kiau lumbu kina exinga kumpovesa vo
E mfumu, E mfumu, yeto iketwajingulwidinge
muna nkumbu aku kwe? Muna nkumbu aku
imwavaikisilwang' e nkadi zampemba, muna
nkumbu aku, mambu mengi aka mamaxivi
- 23 mavangamenenge mo? Omono ibosi ikwa vo-
vesa vo, Mono kianuzaya kwame ko: nu-
katuka kwa mono, yeno nwasalang' e salu
- 24 yambi. Watu ya konso oyu owa mam' o ma-
mbu mame kavanga mo mpe, otezewa kwa-
ndi mu 'yakala dia ngang'u, watungidi e nzo
- 25 andi vana ntandu a nsenzele etadi. E mvula
yabwa, e yizalu yakwiza, e tembwa mpe yani-
kuka, yele wulamanga muna yain' e nzo; ke
yasabwa ko: kadi vu ntandu ansenzele yaku-
- 26 mwa. Ya konso oyu owa mam' o mambu ma-
me ke mu vanga mo ko, oxinga tezelwa una
w' eyakala dia tungil' e nzo andi van' efwese-
- 27 fwese di' esenge. E mvula ibwidi, e yizalu i
lweke, e tembwa mpe yinikukini, yele wula-
manga muna nzo yaina; yanongoka: e voto-

mokeno kina kingi.

- 28 Vabwa diambu o Jizu vo kafokwele o mam-
mbu mama o mabundu maxivikidi elongi dia-
29 ndi: e kuma kadi kakwa longela una w' andi-
oyu ovwidi mo kikilu e wiswa, ke ne iy' aso-
neki ko.
- 8 Ova kakwiz' akulumuka muna mongo, ndo-
2 nga yingi yanlanda. Otala, valweke mbevo
awaji unsambidi, ovovele vo, E mfumu, vo zo-
3 l' ozolele wo, lenda kwaku okumpelelesa. O
Jizu olambwidi okoko kwandi, unviakanini,
okuvo, nzolele wo; ovelela, vana vau o waji
4 wandi ukubukidi. O Jizu unvovese vo, Tala
kujingulwila muntu woiso ko, kanxi wenda
kusonga kwaku kuna kwa Nganga, waṽana
olukau lua tuma Moxe i luzailu kuna kwa
yau.
- 5 O Jizu ova kakota muna Kafernaum, valwe-
6 ke mbut' ekesa okwiz' anvinginge vo, E mfu-
mu, o nleke ame olavalele kuna nzo niangi ke
7 yela, mu mpaxi jingi kena. O Jizu unvovese
8 vo, mono nkwiza kunsasula. O mbut' ekesa o-
vutwidi vo, E mfumu omono ki muntu undwa-
kila vu mwelo a nzo ko: kanxi ovova kwandi
ak' e diambu o nleke ame o sasuka kwandi.
- 9 E kuma omónō mu nswa ngina, omono kibeni
mpe inkwa makesa: yavova kwa ndioyu vo,
Nda, wele; kuna kwa mosi, Wiza, wizidi; kuna

- kwa nleke ame, Vang' edi, ovangidi dio mpe.
- 10 O Jizu vo kawidi wo, oxivikidi, ovovele kwa waya balendenge vo, Kieleka edi inuvovese, Kiamwene lo ko lualu o lufiatu luampwena,
- 11 ve, muna Israel nkutu mpava'a. Ou inuvovese nkutu, engi besatuka kuna ntandu ye yanda ibesavwanda ya Abraham, yo Isak, yo
- 12 Yakob, kuna wene w' ezulu: kanxi owan' a wene ibesavetwa kuna mbaji a tombe: kusakal'
- 13 e dilu, yo nkweteso a meno. O Jizu ovovele kwa mbut' ekesa vo, Nda kwaku; wau okwikididi iuvangama mpe kwa nge. O nleke mpe osasukidi ina ntangwa.
- 14 O Jizu ova kakwiza muna nzo a Pedro omwene ongw' andi a nkaz' andi oyel' e mvuka.
- 15 Oyandi oximbidi okoko kwandi, e mvuka zinxisidi, otelamene unsadidi. O maxika ova malwaka, bantwasidi engi babingwa kwa nkadi zampemba, oyandi ovaikisi e mianda muna diambu diandi, osaswidi awonso ayela: kadi
- 17 kinumana malungana oma ma vovelwa muna Isaya ongunza, ovo, Yandi kibeni a tambul' e yoyelo kieto akuxia mpe o maye'a meto.
- 18 O Jizu ova kamon' e ndonga ibilamene vana kena, otumini kenda muna diak' exim 1.
- 19 Valweke nsoneki ovovele kwa yandi vo, Enlongi, onono ikulanda yakonso ov' okwend' aka.
- 20 O Jizu unvovese vo, a mfwenge bena yo mawulu, e nuni z' ezulu zina ye njialwa; kanxi o

- Mwan' a muntu kena y' ova kalavidik' ontu
 21 andi ko. O moxi van' alongoki ovovele kwa
 yandi vo, E Mfumu ungyambula yavitis' o
 22 kwenda jik' o s' ame. Kanxi unvovese vo la-
 nda mono; wayambul' afwe bajika fwa kwau.
 23 Vo kayele muna nzaza, alongoki andi banlende.
 24 Tala, muna muwu mutelamene evuku dia-
 mpwena, ye nzaza nkutu yavwa fukwa kwa
 25 mavuku: kanxi oyandi leka kawanwa. Oyau
 bele kunxikamesa, okuvo, Ovuluza E Mfumu;
 26 tulala. Oyandi ubavovese vo, W' edi nubu-
 bwila, Oyeno nuna ye filufiatu? Iboxi katela-
 ma oyikidi e vento yo muwu; mwakala luvu-
 27 vamu luampwena. O wantu baxivikidi wo,
 okuvo, Wa nkia mpil' e yakala diadi, una vo
 ye vento yo muwu anlemvukidi?
 28 Ova kalwaka kuna diak' esambu muna nxi
 a Bangergesa, owananini ko ya nwole wabi-
 ngwa kwa nkadi zampemba, bekwizanga batu-
 ka kuna jami, ye lunji kiampwena, kwakuna
 29 ke kulendi lutila muntu ko. Otala, bakololo-
 kele okuvo, Aweyi tuvanga ya nge, ongeye u
 Mwan' a Nzambi? edi wizidi kwaku yeto wi-
 zidi vang' e mpaxie muna ntangwa se ke
 30 mwau kwe? Bakala vala ya vala yo kuna
 31 kwa dilang' ekambi dia ngulu. Ambeni
 banvingidi okuvo, Vozevo vaikis' okutuvai-
 kisa, ututwika kweto mun' ekambi dia ngulu.
 32 Oyandi ubavovese vo, Nwenda. Bavaikidi

mpe, bele mun' ekambi dia ngulu: wa tala, ekambi diawonso diwuyanini e ntinu avotomokene muna muwu, aladidi muna maza.

33 Aya badikilanga zo balundumukini, bele mun' evata, basamwini o mambu mawonso y' oma mabwidi kwa waya babingwa kwa nkadi za-

34 mpemba. Tala, evata diawonso avwidi vwa vaika eza wanana ya Jizu: ova bakumona, bandodokele ovo kakatuka kuna nvivu miau.

9 Wele muna nzaza, osaukidi kuna, olweke ku-
 2 n' evata diandi. Tala, bantwasidi vo eyakala diyel' e zakazaka, olavalele vana ndombo: o Jizu vo kamwene o lufiatu luau ovovele kwa ndioyu oyel' e zakazaka vo, E Mwana kulul'
 3 o moyo; o masumu maku malolokelo. Wa tala, akak' asoneki bavovele muna mbundu zau vo, Ediadi eyakala Nzambi kevezanga. O Jizu wau kazay' e ngyindu zau ovovele vo, Adieyi nuyindwil' e mbi omo ntima mieno?
 4 Dieyi idia nsasu, yo vova vo, O masumu maku
 5 malolokelo; yo vova vo, Zanguka wenda? Kanxi kinumana nwazaya w' ovo o Mwan' a muntu una ye wisa ova nza kialolokel' o masumu (iboxi avovele kwa ndioyu oyel' ezakazaka vo), Telama, wanat' e ndombo aku, wenda
 7 kuna nzo aku. Oyandi mpe otelamene wele
 8 kwandi kuna nzo andi. Kanxi e ndonga yawonso vo bamwene wo, babubwidi, baxivikidi

bakembese Nzambi wavan' e wisa kiaki kwa wantu.

- 9 O Jizu se kwend' alutinge atuka vavana, omwene eyakala, e nkumbu andi Matai, ovwende vana fulu kia vakulwisila: oyandi unvo-vese vo, Undanda. Oyandi otelamene mpe, unlende.
- 10 Vabwa diambu wau kavwende vana meza muna nzo, tala, ndong' a publikano y' asumuki ezidi vwanda ya Jizu y' alongoki andi.
- 11 Afarixi ova bamona wau, bavovele kw' alongoki vo, O Mfumu eno edi kedilanga y' apublikano y' asumuki ovumoxi? Kanxi oyandi vo kawidi wo, ovovele vo, Aya baikolele kwau ke betomba nganga ko, kanxi awaya beyela.
- 13 Kanxi nwenda kulong' e nsasa dina, nkenda mvava ke kimenga ko: e kuma kiaiz' abokela minkwikiji ko, kanxi asumuki.
- 14 Iboxi alongoki a Yowani bezidi kwa yandi. okuvo, Oyeto y' Afarixi edi tukadilanga vo kiekele aka tuzikidi e nzala, kanxi alongoki
- 15 aku ke bezikanga zo ko? O Jizu ovovele kwa yau vo, O wan' etoko diansompi mona kwau e ntantue, e kolo bena yandi o toko diansompi? kanxi e lumbu ikwiza, o toko diansompi ova bekatulwa yandi iboxitu bezik' e nza-
- 16 la. Ke vena muntu mpe oxianga tenda kia nlele ampa mu mpet' ankulu ko; ekina kixilu
- 17 ozevo kinungunwini vana va londelo. O wa-

ntu ke bexianga mpe malavu mampa mu mbwata za nkanda miankulu ko: e nkanda minkwa buka, o malavu mayitika, ye nkanda una mifwidi: kanxi o malavu mampa mu mbwata za nkanda miampa bexianga mo, yau a yole ozevo ivulukidi.

- 18 E kolo e vovanga mam' o mambu, kwa yau, tala, valweke nyadi unsambidi, vo, o Mwan' ame a nkento ofwidi ka'a wau: kanxi wiz' aka wenda kuntensek' o koko kwaku, ozevo ofu-
 19 luka. O Jizu ezangukidi, unlende, y' alongo-
 20 ki andi mpe. Wa se tadi, nkento, wakala ye kimbevo kia menga, mu mvu kumi ya mimiole, wele kuna nim' andi: oviakanini e nsuk'
 21 a lusambu lua nkamp' andi: e kuma owu kavova yandi kibeni, Kana insuk' a lusambu lua
 22 nkamp' andi aka mviakana nsasuka. Kanxi o Jizu ovilukidi umwene ovovele vo, e Mwan' a nkento, kulul' o moyo; lufiatu luaku lusa-
 sulwisi. O nkento mpe osasukidi ina ntangwa.
 23 O Jizu vo kalweke muna nzo a nyadi, amon' axiki ya matutu, ye bundu ditumbang' o ma-
 24 zu ovovele vo, nuvengumuka: e kuma o mwan' a ndumba kafwidi ko, kanxi leka kwandi
 25 alele. Kanxi e ndonga vo yavengumwinu, odiukidi muna, unximbidi muna koko; o
 26 mwan' a ndumba ofulukidi. E nsangu imwan- ganini muna nxi yaina yawanso.
 27 O Jizu atuka kwakuna se kwend' alutinge,

- olendo kwa fwa meso yole ekwiz' abokinge
vo, Utufwa nkenda, ngeye mwan' a David.
- 28 Oyandi ova kakwenda muna nzo, afwa meso
bezidi kwa yandi: o Jizu ubavovese vo, N -
kwikidi w' ovo omono lenda kwame ovanga
- 29 waue? Oyau vo, Ingeta, e Mfumu. Iboxi axi-
mba o meso mau, ovovele vo, Muna tezo kia
- 30 lufiatu lueno uvangama kwa yeno. O meso
mau matemukini. O Jizu otomene kwavovesa
- 31 vo, Ta'a ke uzayi muntu ko ou. Kanxi oyau
bele amwanganis' e nsangu andi muna nxi ya-
ina yawonso.
- 32 Ova se bekwend' avaikanga, bantwasidi vo
eyakala diafw' ebaba nkadiampemba yambi-
- 33 nga. E nkadiampemba vo yavaikisu, o baba
ovovele: o mabundu maxivikidi wo, okuvo,
- 34 Ke wamonekene mo ko wau omu Israel. Ka-
nxi Afarixi edi bavova ndivo, Oyandi anki
muna mfumu a nkadi zampemba ikevaikisila-
nga mpe e nkadi zampemba.
- 35 O Jizu okiyidi o mavata mawanso yo mava-
nga, ayend' alonginge muna nzo za sambila,
yo jingul' e nsangu zambote za wene, yo sasul'
e yimbevo ya mpila zawonso yo mayela ma-
- 36 mpila zawanso. Kanxi vo kamwene e ndo-
nga-ndonga, omwene e nkenda muna kuma
kia yau, e kuma una ben' ak' e nsumbi-nsumbi
bamene vwa tendangiana, ne mabokolo ma-
- 37 kambilu mvungudi. Ibosi avovele kw' alo-

ngoki andi vo, E mbongo kieleka yingi kiki-
 38 lu ibilamene, okanxi e nsadi mike. Watu nu-
 samb' o Mfumu owwidi e mbongo, katum' e
 nsadi muna mbongo andi.

10 Obokele alongoki andi aw' e kumi ya wole,
 ubavene e wisa kiakwend' avaikisil' e mianda
 mianvindu, yo sasul' e yimbevo ya mpila za-
 wonso yo mayela ma mpila zawanso.

2 Enkumbu zambaxi aw' e kumi ya wole zaji
 Oyu wantete, Simon, oyu wavew' e nkumbu
 a Pedro, yo Andre o mbunji andi; Yakobo o
 mwan' a Zebedi, yo Yowani o mbunji andi;
 3 Filipi, yo Bartolma; Tomas, yo Matai o publi-
 4 kano; Yakobo o mwan' a Alfai, yo Tada; Si-
 mon o muxi Kanan, yo Yuda Iskariot, oyu
 5 wanyekula. Diadi e kumi ya wole o Jizu ika-
 tuma, akwavovesa vo,

Ke nwendu kw' exi nxi ko, o mavata m' exi Sa-
 6 maria mpe ke nukoti ko: kanxi nwenda ku-
 7 na mabokolo mavila ma nzo a Israel. Nwe-
 nd' a jingulanga vo, O wene w' ezulu se un'
 8 omu ngenga. Nusasul' o mayela, nuveleles' o
 waji wambunduna, o fwa nufula, nuvaikisa-
 ng' enkadi zampemba: ngovo nutambwidi, ngo-
 9 vo mpe nuvana. Ke nunati wolo, ngatu pala-
 10 ta, ngatu welo, omo yindiladila yeno ko; Ke
 nunati nkutu ko omo nkangalu eno, ke yi-
 nkutu yole ko, ke nsampatu ko, ke mpangu

ko: e kuma o nkwa salu ofweno ko o dia kwa-
 11 ndi. Ya konso 'vata yovo evanga nukota,
 nuyuvula oyu una mo yo zayi; inukala muna
 12 yavana nukwenda kweno. Vo se nudiuka
 13 muna nzo, numonana. Avo nzo azayi nuya-
 mbul' o luvuvamu lueno lwiza muna: kanxi
 vo ke yazayi ko mbul' o luvuvamu lueno 'uan-
 14 vutukila. Ya konso oyu ke kunutambula ko,
 ke wa mpe o mambu meno ko, avo se nuvai-
 kanga muna nzo yaina yovo evata, nukubul'
 15 o ntoto omo tambi yeno. Kieleka edi yinuvo-
 vese, E Sodom ye Ngomora nkutu esa vevuki-
 lwa muna lumbu kia lufundisu, ke mu diau
 'vata dina ko.

16 Tala, yinutwikidi una wa mameme mena vu-
 kati kwa mevwa: watu nukal' e ngangu ne ni-
 17 oka, nwalembama ne mbwela. Kanxi nulu-
 ngalala kwa wantu: e kuma bexinga kunuye-
 kula kw' afundisi, o muna nzo zau za sambila
 18 bexinga mo kunubundila; elo ya vu tose twa
 anyadi ya mfumu inuxinga twasilwa muna
 kuma kiame, iluzailu kwa yau yo kwa wantu
 19 kaka. Kanxi ova bekunuyekula ke nuteleka
 moyo ko ovo kan' aweyi yovo adieyi huvova:
 e kuma nusa mo vewa yina ntangwa oma nu-
 20 vova. Kadi ke yeno huvova mo ko, kanxi
 21 o Mwand' e S' eno i uvovel' omo yeno. O mpa-
 ngi osayekul' o mbunji kuna lufwa, o se mpe
 omwan' andi: o wana mpe esatelan' a mase

- 22 mau ya ngwa zau aza kwavondesa. Nuxi-
nga saulwa kwa wantu awonso muna kuma
kia nkumbu ame: kanxi konso oyu ozizila ya
23 kuna mbaninu ixinga vuluka yuna. Kanxi
avo i'vat'edi nuvangilw' e mpaxi nutinina
muna diaka, kieleka edi yinuvovese nga ke
nwendu kweni nkutu mu mavata m'exi Isra-
el ko, o Mwan' a muntu yavan' ekwiza.
- 24 O nlongoki kasundidi o nlongi andi ko, o
25 nleke mpe kalutidi o mfumu andi ko. O nlo-
ngoki vw' afwanana yo nlongi andi mafwe-
ne, o nleke mpe yo mfumu andi. Av' o mfu-
mu a nzo ibayikil' eki Belzebub, w' aweyi be-
26 yikil' exi nzo andi! Watu ke nubanoni wo-
nga ko: e kuma ke vena diambu dia fukama
disalembi moneka ko; y' edi diaswekwa ke
27 disazayakana ko. Oma ikunusanunwinanga
vana tombe, oyeno nusamwina vana vemona:
oma nuwang' omo matu inubok' o ntangwa va-
28 na ntandu za nludi mia nzo. Ke nububwil' aya
bevond' e nitu ko, kanxi se ke balendi vond' o
moyo ko: numonang' e mbubu kwa ndioyu o-
29 fwete vonda yau ayole kuna ubilungi. O mase-
ke mole ke nsanga mefwanga kwe? watu o
moxi kalendi sotoka va nxi ko vo ke S'eno
30 aka ko: E nsuki zeno za ntu nkutu zawonso
31 zavwa tanga. Diau vo ke numoni wonga ko;
oyeno e ntalu yingi kuna kwa ulolo wa mase-
32 ke. Watu konso oyu okuntambwila vana to-

- 2 mingu; alongoki andi bafwidi e nzala, ayatiki-
 di otolol' e ntu mia masa badia. Afarixi
 vo bamona wo, bavovele kwa yandi vo, Tala,
 alongoki aku bavangidi edi ke divangama mu-
 3 na lumbu kia lumingu ko. Kanxi oyandi aku-
 bavutula vo, Ke nwatangidi wo ko ou wava-
 nga David, ova kafw' e nzala, y' aya kakala
 4 yau; e ndiuka kadiuka muna nzo a Nzambi,
 kadi' e kwanga eyi kadie ko, ke yidie mpe a-
 ya kakala yau ko, kanxi y' anganga kaka?
 5 Ovo ke nwatangidi wo ko muna nxiku, mu-
 na lumbu kia lumingu anganga muna nzo za
 sambila e nsala basalang' e lumbu kia lumi-
 6 ngu, ke mu nat' e sumu ko? Kanxi ou yinu-
 vovese, o mbuta kuna kwa nzo a sambila una
 7 vava. Kelevo nuzay' e nsasa dina diadi, Omo-
 no nkenda mvava ke kimenga ko, nga ke nu-
 8 tumbidi aya ke ben' omu diambu ko. E ku-
 m' o Mwan' a muntu i mfumu a lumingu.
 9 Okatukidi vo, wele muna nzo au a sambila:
 10 tala, eyakala diakala yo koko kwauminina.
 Oyau banyuvwidi vo, Ke diambu ko o sasula
 muna lumbu kia lumingu e? kimana banbak'
 11 ak' e diambu. Oyandi ubavovese vo, Nki' eya-
 kala vovo nwina okala y' ememe dimoxi,
 wavo se mu wulu diavotomoka muna lumbu
 12 kia lumingu ke baka kenda dio baka katombo-
 la dio kwe? O muntu mbuta osuvidi e ntalu
 kuna kw' ememe; Diau vo diambote kwandi

- 13 ovang' o wete muna lumbu kia luingu. Ibo-
xi kavova kw' eyakala vo, Lambul' o koko
kwaku. Oyandi mpe olambwidi ko; kwavutu-
- 14 ka kwandi ne ikumoxi. Kanxi Afarixi bavai-
kidi, bele kunvwandil' e mfulu ovo, kan' awci
- 15 bafwete kunvondela. O Jizu wau kazaya wo
ovengumukini vo kwandi: alandwa kwa ndo-
- 16 nga; amana mpe kwasasul' awanso, ubavove-
- 17 se vo ke bantonesa kwandi ko: kinumana
malungana mana mavovokela muna Isaya o
ngunza ovo,
- 18 Tala, o ntaudi ame oyu yasola;
O nzolw' ame muna ndioyu mwenang' o mo-
yo ame o wete:
O Mwand' ame mu yandi nxia wo,
Oxinga toma samun' o lufundisu kuna kw'
exi nxi.
- 19 Ke xinga zonza kwandi ko, ngatu kazangu-
la ndinga;
Ke vena muntu oxinga w' e nding' andi mu
mvakala ko.
- 20 E diwu dialengela nkutu ikesatolola ko,
O luvusu lufita ikexinga jima ko,
Yavana ketwik' o lufundisu kuna ndungidi.
- 21 Muna nkumbu andi exi nxi zangani ibesa-
kufiata.
- 22 Iboxi katwasilwa moxi wabingwa kwa nka-
diampemba, fwa meso ebaba mpe: oyandi u-
- 23 nsaswidi, o bata kavova kamena mpe. O ma-

bundu maxivika wo, bavova vo, Ondioyu i
 24 mwan' a David yuyu e? Kanxi Afarixi vo ba-
 wa wo, azaiya vo; Diadi eyakala ke vaikisa-
 nga nkadi zampemba nkatu ko, kanxi muna
 25 Belzebub o mbut' ankadi zampemba. Wau
 kazaya zo e ngyindu zau kakubavovesa vo,
 Konso nxi yibulanini yau kibeni mpavala yi-
 sala; konso 'vata mpe yovo nzo yidibudidi ke
 26 ilendi sikila ko: wavo o Mbeni, Mbeni mpe
 kevaikisanga ozevo yandi kibeni udibudidi;
 27 ye nxi andi ozevo awei yiwokelela? Wavo
 omono mu Belzebub mvaikisilang' e nkadi za
 mpemba o wan' eno mu nani bevaikisilanga
 28 zo? watu yau ibekunufundisa. Kanxi wavo
 mu Mwand' a Nzambi mvaikisilang' e nkadi
 zampemba, ozev o wene wa Nzambi wunulwa
 29 kidi. Ovo aweyi olenda kotela muna nzo a-
 nkwa ngolo, wasanz' o vwa kwandi, vo ke ya-
 van' ovitis' okanga yandi nkwa ngolo iboxitu
 osanz' e nzo andi.
 30 Oyu kena ya mono ko saula kansawidi; oyu
 mpe ke kunzonzekesa ko mwanganisa ke-
 31 mwanganisanga. Watu ou yinuvovese, o ma-
 sumu mawonso ye xibu o wantu belolokwa
 mo; kanxi oxib' o Mwanda ke dilolokwa ko.
 32 Konso oyu ovoves' o Mwan' a muntu e diambu
 diambi, ololokwa dio; kanxi konso oyu ovo-
 v' e mbi muna Mwand' Avelela ke lolokwa
 dio ko, ovava nza yayi ke yina yikwiza mpe

- 33 ko. Ovang' onti e mbote ye bundu yandi yambote, yovo vang' onti e mbi ye dundu yandi yambi: e kum' c nti wazayakenena muna bundu yandi. E wan' a mpidi, nuna vo, nwambi, nkia mpova nuvov' o mambu mambote? anki mana mabilamène muna ntima o nua ikevova
- 34 ndu yandi. E wan' a mpidi, nuna vo, nwambi, nkia mpova nuvov' o mambu mambote? anki mana mabilamène muna ntima o nua ikevova
- 35 mpe mana O muntu ambote kuna vwa kwandi kwambote mambu mambote mpe kevai-kisanga: o muntu ambi kuna vwa kwandi kwambi mambu mambi mpe kevaikisanga.
- 36 Edi yinuvovese, yakonso diambu diansoka divov' o wantu, bexinga dio vanin' e kuma
- 37 muna lumbu kia lufundisu. E kuma muna mambu maku isalungisilwa, muna mambu maku ixinga mpe yeleselwa.
- 38 Akak' asoneki y' Afarixi iboxi banvutula vo, e Nlongi tuzolele omon' e sinsu omo nge.
- 39 Kanxi oyandi akwavutula vo, Tandu kiambi kia mintazumba kivav' e sinsu; kanxi ke kivewa mpe sinsu ko, kanxi e sinsu kia Yona o
- 40 ngunza: e kuma konso ou wakadila Yona e lumbu atatu yo mafuku amatatu muna vumu ki' etele; iwusakadila mpe o Mwan' a muntu e lumbu atatu yo mafuku amatatu muna nti-
- 41 m' a nxi. Exi Nineve bexinga zanguka vana lufundisu ye tandu kiaki, bayelesa kio: e kuma oyau babiluka kwau muna ndong' a Yona; wa tala, o mbuta kuna kwa Yona una vava.
- 42 O ntinu nkento akwa south oxinga zanguka

- vana lufundisu ye tandu kiaki, ayelesa kio: e kum' oyandi katuka kuna nsuka za nza kawa e ngangu za Solomon; wa tala, o mbuta
- 43** kuna kwa Solomon una vava. Kanxi o mwand' ambi wavo uvaikidi muna muntu, wele alutila muna mwakondw' o maza, ekwend' avavi e vundu, ke mu solola kio ko. Iboxi evova vo, Se nkwend' avutuka kwame kuna nzo ame yavaika; ov' elwaka ko, edi kemona ya
- 44** mpavala, yakombwa, yaviengeswa. I mbengi diak' ekukudikila mianda nsambwadi miakaka misuvidi yandi kibeni o bi, mikotele mitungidi muna; ou wasukinina se ikanungunukina owu wavita se uke. Iusakala mpe kiaki e tandu kiambi.
- 46** Wau evovanga kw' ankangu, otala, o ngw' andi y' abunji andi atelamene vana mbaji, evavang' ovova kwa yandi. Ovoveso kwa moxi vo, Tala, o ngw' aku y' abunji aku atelamene ova mbaji evavang' ovova kwa nge. Kanxi oyandi ovutwidi oyu wasamwina w' ovo, Nani i ngw' ame? ovo nani iy' abunji ame?
- 47** Olambwidi o koko kwandi kuna kun' alongoki andi, okuvo vo, Tala, o ngw' ame y' abunji ame! E kuma konso oyu ovang' o luzolo lu' e
- 48** S' ame una kun' ezulu, yandi i mbunji ame eyakala, i mbunji ame a nkento, i ngudi.

13 Muna lumbu kiakina o Jizu ovaikidi muna

- 2 nzo wele vwanda kuna nteto a muwu. Valungwa ndonga yingi kwa yandi, se wele nkutu mu nzaza owendé; e ndonga yawonso
- 3 yatelama kun' eseke. Ubajingulwidinge o mambu mayingi muna yingana, okuvo, Tala,
- 4 o nkuni wayele kuna; wau kekunanga, e yaka mbongo isotokele muna nteto a njila, a nuni ele yo vwa mina: E yaka isotokele muna fulu ya matadi, ke mwakal' o ntoto a wingi ko: okal' okala mpe yimenene, wau ke yaxina muna nxi a ntoto ko: o mwini ova wabaiya imene lengela; wau ke yakala mpe ye mianji
- 7 ko imene jina kwandi. E yaka isotokele muna nxi a nsende; e nsende zikolele zivondele yo: e yaka isotokele muna ntoto abiza, iyimini e bundu, e yaka saki nkama, e yaka makumasa-
- 9 mbanu, e yaka makumatatu. Oyu una yo matu, owa kwandi.
- 10 Alongoki andi ele kunvovesa vo, W' e kum' ovovelanga kwa yau muna yingana? Oyandi ubavutwidi vo, Kwa yeno maveno nwazay' e mbumba za wene w' ezulu, kanxi kuna
- 12 kwa yau ke kwau maveno ko. Konso oyu olendele, iyandi yun' okudikilwa, kawokela kikilu: kanxi konso oyu kalendele ko, ekina kena kiau nkutu katulwa kikunkatulwa.
- 13 Watu idiau mvovelanga kwa yau muna yingana; e kuma omona bemonanga mantungunu nu owa bewanga mampukuvuku ke bewa-

- 14 nga mpe visa ko. Kwa yau malunganinini
oma matalalakiana Isaya, wavova vo,
Owa inusawa, kanxi ke nusa mo zaya ko;
Omona mpe nuxinga mona kanxi ke nuxi-
nga tona ko:
- 15 E kum' o ntim' a nsa wau se wambadi kiki-
lu,
Yo matu mau pupu ya wa,
Yo meso mau bajima-mo;
Benkwa tonena muna meso mau,
Yo wa muna matu mau,
Yo toma vungula muna ntima miau,
Bekwa viluka diaka,
Omono inkwa kubasasula.
- 16 Kanxi omeno meso mavw' e nsambu, e kuma
memonanga; yo matu meno kadi mewanga.
- 17 Kieleka owu yinuvovese, ngunza jingi yo wa-
ntu aminkwikiji bazol' omon' o mambu oma
numonang' oyeno, ke mu mona mo ko; yo wa
- 18 o mambu nuwanga, oma ke bawa ko. Se
- 19 nuwetu e kingana kia nkuni. Wavo konso
oyu owidi e diambu dia wene, ke mu zaiya dio
ko, oyu wambi olweke, wizidi zavuna mana
makuninu kuna ntim' andi. Iyandi yuyu wa-
- 20 kuninwa muna nteto a njila. Oyu waku-
ninwa muna fulu ya matadi, indioyu owidi
e diambu, otambwidi nswalu kuma kiese;
- 21 kinga kena kwandi ya mwanji ko, kanxi ova
kekala fikolo: e mpaxi ova zilwaka yovo nvia

- mikuntelamena muna kuma kia diambu, vo-
 22 vo vau obwidi. Oyu wakuninwa muna nxi
 ansende, indioyu owidi e diambu; e mbalu za
 nza, yo ungangi wavwa, e diambu dizengala-
 23 kene okitukidi se fukusa. Oyu wakuninwa
 muna ntoto ambote, indioyu owidi e diambu,
 katoma dio zaiya; kieleka iyimang' e bundu
 yuna, e yaka nkam' a saki e yaka makunasa-
 mbanu, e yaka makumatatu.
- 24 Ubatelele kingana kiakaka, okuvo o wene
 w' ezulu utezelo una w' eyakala dikunini mbo-
 25 ngo ambote mu 'via diandi: kanxi ekolo bale-
 le o wantu o ntantu andi wizidi mo akuni nsa-
 labadiata muna nxi a mbongo, wele kwandi.
- 26 Kanxi e mbongo ova yamena yayim' e bundu,
 27 e nsalabadiata mpe zimonekene. Aleke avwa
 nzo bele kunvovesa vo, Ndivo ingeta mbongo
 ambote wakuna mun' evia diakwe? e nsala-
 28 badiat' akwei zatukidi? Oyandi ubavutwidi
 vo, Ntantu ovangidi wau. Aleke vo, Se mbu-
 29 di twenda zo vwa kutika kwandi? Kanxi o-
 yandi vo, Ve; kasikila vo wau nuvuzang' e
 30 nsalabadiata, e mbongo mpe ivuzukila. Ya-
 mbula ya vangamena kwandi kumoxi yavana
 yivia: muna ntangw' a sala isavovesa kwame
 asadi vo, Nuvitis' okutik' e nsalabadiata, nwa-
 kanga muna ntete-ntete zayokwa: kanxi e
 mbongo nukubika muna kalanga kiame.
- 31 Ubatelele diaka kingana kiakaka, okuvo, O

- wene w' ezulu una wa mbwaz' a mastadi ya
 32 kunini muntu mu 'via diandi: ina vo yau i
 mbut' a ke kuna kwa nginga zawonso; kanxi
 vo ikolele, se yampwena ukitukidi se nti, a
 nuni z' ezulu nkutu kwenda tungila kwau.
- 33 Ubatelele vo diaka kingana kiakaka; O we-
 ne w' ezulu una wa mbolo, zabubikila nkento,
 mu kunku tatu ya mfumfu, zawonso yavana
 zavwa funa.
- 34 O mambu mama mawanso o Jizu ikavovela-
 nga omu yingana kw' a nkangu; kasavova dia-
 mbu kwa yau mpavala ko mu yingana kaka:
- 35 kinumana malungana mana mavovekela mu-
 na ngunza, ovo,
 O nu' ame mu yingana njiuila wo;
 Mvov' o mambu maswekama ova lufulu lua
 nza.
- 36 Iboxi asis' ebundu wele muna nzo: alongoki
 andi bezidi kwa yandi, okuvo, Utusasil' e ki-
 37 ngana kia nsalabadiata mun' evia. Oyandi o-
 vutwidi vo, Oyu okunang' e mbongo abiza i
 38 Mwan' a muntu; evia i nza; e mbongo ambote,
 awaya i wan' awene; e nsalabadiata i wan'
 39 andioyu wambi; o ntantu wabakuna i nkadi-
 ampemba: e nsungi a sala i kuna kusukil' e
 40 nza; asadi iy' awanjo. Watu konso owu wa-
 kutikilw' e nsalabadiata za yokwa vana ti-
 41 ya; i usakala mpe kuna kusukil' e nza. O
 Mwan' a muntu oxinga tum' e wanjo zandi,

- yau besazonzek' o mambu mawonso mebwi-
 sanga ova wene wandi, y' aya bevangang' e
 42 nsoki, baza xinga tubwa van' ekumbila dia
 tiya: kusakal' e dilu yo nkweteso a meno.
- 43 Aminkwikiji iboxitu bexinga tentena ne i
 ntangwa kuna wene w' Es' au. Oyu una yo
 matu, mbula kawa kwandi.
- 45 O wene w' ezulu una wa vwa kwa swekwa
 mu 'via; kwa sololwa kwa muntu, oswekele
 ko mpe; muna kiesse kiandi wele teka yawa-
 nso aweno yau, osumbidi diadin' evia.
- 45 O wene w' ezulu una diaka una wa muntu a
 46 nkiti okwend' avavinge matadi mambote; vo
 kasolwele dimoxi dia ntalu ampwena, wele te-
 ka yawonso akedi yau osumbidi dio.
- 47 O wene w' ezulu una diaka una w' ekonde
 dia tubwa mu muwu, diakutik' e mpila zawo-
 48 nso: ova dia zala, batuntidi oku seke; bavwe-
 nde azonzekele eji zabiza muna malonga ka-
 49 nxi eji zambi bavetele. Iusa kala mpe ku-
 na kusukil' e nza: e wanjo zixinga kwiza, aso-
 50 di ay' ambi muna minkwikiji, aza xinga kwa
 tuba kun' ekumbila dia tiyua: kusakal' e dilu
 yo nkweteso a meno.
- 51 Nutomene mo w' o mambu mama mawonso e?
 52 Oyau bakunvutwidi vo, Ingeta Oyandi akwa-
 vovesa vo, Watu konso nsoneki wavangilu eki
 nlongoki a wene w' ezulu una wa vwa nzo o-
 vaikisi lekwa yampa y' eyi yankulu vana vwa

kwandi.

- 53 Vabwa diambu, o Jizu vo kamene yayi e yi
 54 ngana, okatukidi kwakuna. Olwaka kuma
 nxi andi ubalongele muna nzo au asambila,
 awanso axivika wo, azaiya vo, Wa diau 'yakal'
 edi akweyi kavwa wau o zayi, ye salu yayi
 55 yampwena? Ondioyu ke yandi i mwan' a va-
 di kia nti kwe? o ngw' andi e nkumbu andi ndi-
 vo Maria; abunji andi, Yakobo, yo Yosef, yo
 56 Simon, yo Yuda? Abunji andi amakento a-
 wonso ke yau tuna yau kwe? Wa diau yaka-
 l' edi ozevo akweyi tu kavwa o mambu mama
 57 mawonso? Banvwidi e nxita. Kanxi o Jizu
 akwavovesa vo, O ngunza kakondelo jitu ko,
 58 iwau vo mu nxi andi yo muna nzo andi. Se ka-
 sa mo vangila kwandi mambu mengi mampwe-
 na ko kuma kondwa kwau kwa lufiatu.

- 14** Muna ntangwa yaina o Herod o mfumu owidi
 2 yo e nsangu a Jizu, ovovele kw' aleke andi
 vo, I Yowani o Mvubi yuyu; wafulukidi muna
 fwa; e ngolo zaji diau se zisadilanga muna ya-
 3 ndi. Kadi Herod wabaka Yowani, kakunka-
 nga, unxidi muna tadi mu kuma kia Herodia,
 4 o nkaz' a mbunji andi Filip. O Yowani wau
 kanvovesa vo, Ke diansongi ko wanvwa onge.
 5 Ova kadi kunvondesa, omwene o wonga wa
 6 ndonga, e kuma ngunza banyikilanga. Ka-
 nxi e lumbu kia wutuka Herod vo kia lweke,

o mwan' a nkento a Herodia wele kinina va-
 7 na kati, omwesese Herod o wete. Unyikidi
 okunvana konso eki kelomba obindumukini e
 8 ndofi. Oyandi, wau kavitisw' olongeselwa
 kwa ngw' andi, azaya vo, Umpanin' o ntu a
 9 Yowani o Mvubi mun' elonga. O mfumu oke-
 ndalele; kanxi muna kuma kia ndofi zandi,
 y' aya kafonga yau vana meza, o tumini vo u-
 10 vewa; otumini ozenges' o ntu a Yowani muna
 11 nzo etaka. O ntu andi utwasilu mun' ebono,
 uveno kwa ndumba: oyandi otwese wo kuna
 12 kwa ngw' andi. Alongoki andi bezidi, babo-
 ngele e vimbu, banjikidi; bele jingulwila Jizu.
 13 O Jizu wau vo kawidi wo, ovengumukini
 kwakuna mu nzaza, wele kwandi ku maka-
 nga, mavengamene: ova wawakana kwa ndo-
 nga, batukidinge muna mavata bele anlandi o
 14 lutambi. Oyandi mpe ovaikidi, omona ndo-
 nga yingi, ubafwidi e nkenda, osaswidi e mbe-
 15 vo zau. O maxika vo malweke, alongoki be-
 le kunvovesa vo, O vuma vu kanga, e ntangwa
 mpe iviokele kala; xindik' o mabundu, bend'
 16 ayisumbila dia kwau omo yimpata-vata. Ka-
 nxi o Jizu akwavovesa vo, Ke vena kuma be-
 17 ndela ko; nubavan' o di' oyeno. Oyau banvu-
 twidi vo, Oyeto eki tuna kiau aka vava kwa-
 18 nga tanu, ye nzoji ezole. Oyandi vo, nutwa-
 19 sa yo kwa mono. Ovovese e ndonga yafonga
 vana titi; oyandi obongele e kwanga yau ata-

koka masasukidi, ya ntedinga basikidi e ndia-
ta, y' afwa meso bemona: bakembese o Nza-
mbi a Israel.

- 32 O Jizu iboxi abokele alongoki andi, ovovele
vo, nkenda ikwafw' ankangu, e kuma se lu-
mbu tatu wau bena ya mono ke bena y' eki
badia ko: ki kwasindika benda ziki ye uzala
ko, benkwa kwend' afwe mfune muna njila.
- 33 Alongoki akunvutula vo, Akweitu tubak' o u-
lolo wa kwanga ova makanga umana yukut'
- 34 e nkangw' a ndong' eyi? O Jizu ubavovese vo,
kwang' ekwa nuna yau? Oyau vo, I nsambwa-
- 35 di, ye yi nbiji-mbiji yakete ya maza. Oya-
- 36 ndi vovese e ndonga bafonga vana nxi;
obongele e kwanga yau a nsambwadi ye mbi-
ji za maza; otondele obukwini otambikidi kw'
- 37 alongoki, alongoki avene kwa mabundu. A-
wanso avwa dia, ayukuta: banona mboba nsa-
- 38 mbwadi miazala kuna nkesuna zasuva. Aya
badia mazunda maiya m' akala, aya iy' akento
- 39 yo wana. Osindikidi e ndonga, oyandi wele
muna nzaza, olweke kuna ndambu a Magadan.

- 16 Afarixi y' Asaduki bezidi, banfukumuna
banyuvwidi vo kabasong' e sinsu kia kw' ezu-
2 lu. Kanxi oyandi akubavutula vo, Wavo se
maxika, oyeno ou nuvovanga, nkamba kukala:
3 e kum' ezulu mbwaki dina. O mene-mene ndi-
vo, Ounu o kuma yinda knyinda: e kum' ezu-

lu mbwaki dina ye ndombola. Nuzeye kwe-
 n' oton' o lose lu' ezulu; kanxi ke nutonanga
 4 yo ko e sinsu ya ntangwa. Tandu kia mintazumba ikivav' e sinsu; ke kivewa mpe sinsu ko, kanxi e sinsu kia Yona. Ubasisidi wele kwandi.

5 Alongoki kalweke kuna yaka ndambu se ba-
 6 fwidi diya kia nat' e kwanga. O Jizu ubavovese vo, Nulungalala nwatoma kudikenka
 7 kweno ye kwanga y' Afarixi y' Asaduki. O-
 yau se ben' ak' e vijiku-vijiku yau ya yau, ó-
 8 kuvo, Ke tunete kwanga ko. O Jizu mpe otone-
 nene wo, ovovele vo, Akwa filufiatu, w' edi
 nwinin' ak' e vijiku-vijiku omo yeno ya yeno,
 9 e kuma wau ke nuna ya kwanga ko? Oyeno mpe se ke nwavungwidi kaka kwe, ovo ke nuyindulanga yo ko e kwang' atanu kwa mazunda matanu, ye mboba minkwa nwanona?
 10 na? Ye kwanga nsambwadi kwa mazunda
 11 maiya, ye mboba minkwa nwanona? W' edi ke nutonene ko ovo kinuvovesele wo mu diambu dia kwanga ko? Kanxi nulungalala ye
 12 kwanga y' Afarixi y' Asaduki. Iboxi batona vo edi kabavovesele wo ke mu kukenka kwa kwanga ko, kanxi muna malongi m' Afarixi y' Asaduki.

13 O Jizu wau vo kalweke kuna tini ya Kaizaria Filipo, oyuvwidi alongoki andi, vo, O wantu nani bekunyikilang' o Mwan' a muntu?

- 14 Oyau vo, Akaka oubevovanga, Yowani o Mvu
bi; akaka, Eliya: akaka; Yeremia, yovo ngu
- 15 nza moxi van' angunza. Oyandi ubavoves
- 16 vo, Kanxi oyeno inani nukungyikilanga?
Simon Pedro avutula vo, Nge i Kristu,
- 17 Mwan' a Nzambi ajingu. O Jizu unyutwi
vo, Ovw' e nsambu onge, e Simon Bar-Yon
e kuma ke disongole nsuni yo menga ko, ka
- 18 nxi S' ame kun' ezulu. O Mono mpe owu y
vovese, onge kadi u Pedro, vav' etadi diadi
ntungil' e church ame; o mavitu ma Hadi k
- 19 malendi yo sunda ngolo ko. Ikutambik' e ns
bi za wene w' ezulu: yakonso eki okangil' ov
nxi kikangama mpe kun' ezulu: konso eki
kutulul' ova nxi kikutuluka mpe kun' ezul
- 20 Iboxi kavoves' alongoki ovo ke bajingula kw
muntu k' ovo yandi i Kristu.
- 21 Tuka vana ntangwa yaina o Jizu ikayati
osonga kw' alongoki andi, e ngyend' aka k
kwenda kuna Yerusalem, yo mambu mampa
xi ketambul' aka mengi kw' akuluntu y' amb
taza nganga y' asoneki, yo vondwa, yo f
- 22 Iwa muna lumbu ki' e tatu. O Pedro unb
ngele odokamene okunyika, okuvo, Mendel
nga kwandi muna ke mu nge ko, e Ntinu:
- 23 mama ke mekala mu nge ko. Kanxi oya
ndi ovilukidi, ovovele kwa Pedro vo, Katu
oku nim' ame, e Mbeni: uma kiankankalaka
ni kwa mono: e kum' onge kuyindulanga ma

mbu ma Nzambi ko, mambu ma wantu oyindu-
 24 langa. O Jizu iboxi avova kw' alongoki andi
 vo, Avo konso muntu okundanda, mbula kai-
 van' onkalu, onat' ekuluzu diandi, kez' anda-
 25 ndi. E kuma konso oyu ovuluz' o moyo
 andi vidisa kevidisa wo; yakonso oyu ovidisi-
 l' o moyo andi muna kuma kiame omona wo
 26 kwandi. E kuma nkia nluta kabakidi o mu-
 ntu wavo e nza yawonso ikebaka, kavidis' o
 moyo andi? ovo o muntu nki kalenda soba
 27 muna moyo andi? E kuma o Mwan' a mu-
 ntu osakwizila muna nkembo e S' andi ye
 wanjo zandi; iboxi kexinga kaidila kana mu-
 28 ntu muna tezo kia salu yandi. Kieleka edi
 yinuvovese, akaka batelamene vava ke bemon-
 n' ak' edi dia fwa ko, yavana bemon' o Mwa-
 n' a muntu okwizilanga muna kimfumu kia-
 ndi.

17 Vo vaviokele lumbu sambanu o Jizu onete
 Pedro, yo Yakobo, yo Yowani o mbunji andi,
 ubatwese ku mongo andandanda kumpenga:
 2 okitukidi vana tose twau: e mpolo andi yake-
 zima ne i ntangwa, e mwatu miandi miakal' o
 3 pemba ne i mwini. O tala, bamonekena Moxe
 4 yo Eliya bevovanga ya yandi. O Pedro ovu-
 twidi, ovovele kwa Jizu vo, e Mfunu, diabi za
 kwandi twakala kweto vava: vozolele wo mpe
 yavanga vo balak' e tatu; e imoxi yaku, imoxi

- 5 ya Moxe, imoxi ya Eliya. Ekolo avovanga,
tala, bafukilu kw' etuti dia mpembe-mpembe:
tala, van' etuti vavaika ndinga yavova vo, O-
ndioyu i Mwan' ame anzolwa yuyu, oyu mwe-
6 nang' o wete; nunwa. Alongoki vo bawidi wo,
amana bukik' o tose twau, babubula kikilu.
- 7 O Jizu wele kwa ximba okuvo, Nutelama,
8 ke nukadi ya wonga ko. Ova bavumbul' o
meso, ke bamona muntu wonso ko, yandi Jizu
kaka.
- 9 Ova bakwiz' akulumukanga muna mongo, o
Jizu ubavovese vo, Ke nusamun' e kimona
meso kwa muntu wonso ko, o Mwan' a muntu
10 yavana kefuluka muna fwa. Alongoki andi
banyuvwidi vo, Wa kanxi asoneki edi bevove-
11 langa vo Eliya kak' ovit' okwiza? Oyandi
avutula vo Eliy' ele okwiza kwau, avutul' o
12 mambu mawonso: kanxi ou yinavovese, o
Eliya waiza kwandi kala, oyari ke banzaya
ko, kanxi bakunvanga mana bazola kwau. O
Mwan' a muntu iketambwila mpe e mpaxi una
13 kwa yau. Alongoki iboxi batoma zaya vo
i Yowani o Mvubi kayikidi.
- 14 Ova balwaka van' ebundu, valweke amfuka-
15 men' eyakala, okuvo, e Mfunu fw' o mwan'
ame e nkenda: e kuma xilwa kexilwanga kwa
nianga mpaxi jingi kemonanga: nkumbu mi-
ngi kebwanga vana tiya, nkumbu mingi mpe
16 kebwanga muna maza. Yakuntwala kw' ala-

- 17 ngoki aku, ke balendele kunsasula ko. O Jizu avutula vo, E tandu kianganji kiakondw' o lufiatu, nkia kolo nkala ya yeno? nkia kolo ntambula zo yeno? nuntwas' ova kwa mono.
- 18 O Jizu nyikidi; o nkadiampemba ovaikidi muna yandi; o nleke osasukidi otuka muna ntangwa yaina. Alongoki iboxi baiza kwa Jizu vana beko, azaya vo, Oyeto edi ke twavaikisidi yo ko? Oyandi akwavutula vo, E kuma i muna lufiatu lweno luakete: e kuma kieleka owu yinuvovese, Wavo nuna yo lufiatu luna ne mbwaz' a mastadi, nwavova kwa monggo wau vo, Katuka vava watuntuka kuna; tuntuka mpe utuntuka; ozevo ke vekala kwandi diambu dinukubadila ko.
- 22 E kolo bakala kuna Galili, o Jizu avova vo, O Mwan' a muntu oxinga vakulwa muna
- 23 moko ma wantu; oyau bazakunvonda, e lumbu ki' etatu ikexinga fulwa diaka. Oyau bamona kikilu e nkenda za yingi.
- 24 Ova bakwiza muna Kafernaum, aya batambulang' e mpaku ezidi kwa Pedro, azaya vo, O mfumu eno e mpaku ke futa yo kwe?
- 25 Oyandi vo, Elo. Ova kakwenda muna nzo, o Jizu ovitidi kwandi ovova kwa yandi, okuvo, Awei oyindulanga, nge Simon? a mfumu za nxi, mw' aki nani betambulang' e mpaku yovo vaku? mwa wan' au vo ovo mw' anzenza?
- 26 nza? Oyandi ova kavova vo, Mw' anzenza,

o Jizu unvutwidi vo, Vo mon' ou o wana ke
 27 bena kwau mu diambu ko. Kanxi kadi, tu-
 nkwa kwabwisa, wend' onge kuna muwu, wa-
 tub' o luvaku, wabong' e mbiji yivit' otakuka;
 ov' obundul' o nu' andi omona mo tadi kia
 mbongo: ibonga kina, wavana kwa yau imu-
 na mono yo nge.

- 18** Muna ntangwa yain' alongoki bele kwa Jizu,
 azaya vo, Nani i mbuta kuna wene w' ezulu?
- 2 Oyandi obokele e kimwana-mwana vana ka-
 3 kala unxidi vana kati kwa yau, avova vo, Kie-
 leka ou yinuvovese, Yavana ke nwavilukidi
 4 nwakala ne wan' aswa ko, kuna wene w' ezulu
 ozavo ke nukota ko ko. Watu konso oyu
 okulembeka kwandi ne ikinwana-mwana kia-
 ki, ikala imbuta yuna kuna wene w' ezulu.
 5 Konso oyu otambwil' e kimwana-mwana kia
 mpila yai muna nkumbu ame mono kataimbwi-
 6 di: kanxi konso oyu obwisa kimwana-mwana
 kimosi ov' awaiya bankwikidi, diabiza kwa
 yandi wavo s' ekukwa diampwena kayenge-
 lekwa muna nxingu andi, kadibulwa muna
 7 ngodi' a muwu. Mpaxi kwa nza muna dia-
 mbu dia kuma yibwisanga! kadi difwene ka-
 ka vo e kuma yiza; kanxitu mpaxi kwa dia-
 8 din' eyakala divaikil' e kuma! Watu avo ko-
 ko kwaku yovo kulu kwaku kukubwisa,
 zenga ko kwandi, waveta: wete kwandi kwa

- ngeye wavanguka yovo tedinga, wenda kuna moyo, ke mu kala yo moko e mole yovo malu mole wavetwa kuna tiya twa kwele
- 9 mvu ko. Avo disu diaku dikubwisa odunguna dio kwandi, waveta: wete kwandi kwa nge wadiuka ye disu a dimoxi kuna moyo, ke mu vw' o meso mole wavetwa kuna nzo a tiya ko.
- 10 Nudikenka ke nuvezi kimwana-mwana ko ova yingyana-nyana yayi; e kuma ou yinuvovese kun' ezulu kun' e wanjo zimonang' e mpole e
- 12 S' amé una kun' ezulu Awei nuyindulanga? avo muntu una ya mameme nkama, edimoxi y' idivididi, wó luvwa yevwa kesisa ka sisa lo kwe, kenda muna nzanza-nzanza, kend' avavi edi dividie?
- 13 Avo mona se kamona dio, kieleka edi yinuvovese ikaluta mwen' e kiese dina ke mu luvwa y' evwa nkutu ko oma ke mavididi ko.
- 14 Diau mpe vo ke luzolo lu' Es' eno una kun' ezulu ko ovo se yayidi kimwana-mwana kimoxi ova yingyana-nyana yayi.
- 15 Av' o mpangi aku sumuka kasumukini, wenda kunsong' e ngyelele andi vana vayeno ewole kweno aka: wavo uwidi, o mpangi aku
- 16 wauna umbakidi. Kanxi avo ke kuwa ko, nata diaka moxi yovo nwole, kadi muna nu' a mbaangi zole yovo zitatu konso diambu diatoma sikila.
- 17 Avo ngongo andi ke kwawa ko, jingula wo kw' nsa: wavo o nsa ke wila mpe wo ko, unyambula kakala kwa nge ne muxi nxi nga-

- 18 ni ya publikano. Kieleka yinuvovese, Yako-
 nso lekwa nukang' ova nxi kun' ezulu mpe yi-
 kangama: konso lekwa nukutulul' ova nxi
 19 kun' ezulu mpe yikutululwa. Ou yinuvovese
 diaka, avo nwole ovo yeno uwawan' ova nxi
 muna konso diambu bevinga, bevangwa dio
 20 kw' e S' ame una kun' ezulu. E kuma konso
 ova valungilu nwole yovo ntatu muna nku-
 mbu ame, omono ngina kwame vana kati kw'
 au.
- 21 O Pedro iboxi kayenda vova kwa yandi vo,
 e Mfumu, o mbunji ame nsumuk' ekwa ka-
 nsumuka, yanlolokanga? wavo se nkumbu
 22 nsambwadie? O Jizu akunvutula vo, omono
 kivovese ko vo, Wavo se nkumbu nsambwadi;
 kanxi yavan' avo se nkumbu lusambwadi ku-
 23 na nsambwadi. Diau o wene w' ezulu uteze-
 24 lwa mu mfumu ota mbalu y' aleke andi. Ova
 kayatik' obalula, otwasilu vo moxi, wandia
 25 mfuk' a kiaji kia mbongo. Kanxi wau kale-
 ndi zo kwandi ofuta ko, o mfumu andi unte-
 kese, yo nkaz' andi, yo wana, yakonso eki ka-
 26 lendele kaka e mfitu yavangwa. O nleke ofu-
 kamene vana nxi, unvingidi, avova vo, e Mfu-
 mu unkulwil' o moyo mbana zo kufuta kwa-
 27 ndi zawonso. O mfumu a ntaudi yaina vo
 kamwene e nkenda unkutulwidi e mfuka mpe
 28 unyambulwidi yo. Kanxi yau ntaudi ina vo
 kavaikidi omwene kwandi, wandia mfuk' a

makumatatu ma mbongo: umbakidi, unximbi-
 nini vana mvuvu azaya vo, Fut' ezame waso-
 29 mpa. O nkwandi ofukamene mpe vana nxi
 unvingidi, okuvo, unkulwil' o moyo ikufuta
 30 zo kwandi. Oyandi ngongo andi: unxidi mu
 31 nzo etaka yavana kefuta zina kavwilu. A-
 kwandi yandi ova hamon' ou wuvangamene,
 bamwene e nkenda zayingi, bele samuna ma-
 32 wonso mavangamene kwa mfumu au. O mfumu
 andi unbokele, iboxi akunvovesa vo, unta-
 udi ampolakanu, omono iyambulwidi e mfuka
 yaina yawonso, e kuma wau wandodokele:
 33 ongo mpe ndivo nga nkend' ofwidi o nkwakue,
 34 konso ou yafwididi mpe e nkend' omono? O
 mfumu andi udisawidi, unvakwidi kw' avangi
 ya mpaxi, yavana kemana fut' e mfuka ngani.
 35 O S' ame kun' ezulu mpe ikokunuvanga una,
 avo ke nulolokanga kana muntu yo mbunji
 andi ye nxi eno a ntima yawonso ko.

19. Vabwa diambu o Jizu vo kamene mam' o ma-
 mbu, Okatukidi kuna Galili, wizidi kuna
 mvivu mia Yudia mun' esimu dia Yordan;
 2 olendo kwa mabundu ma yingi; kamana mpe
 kwasaswila kuna.
 3 Afarixi bele kunvukumuna, azaya vo, Ke
 diambu kwandi ko o 'yakala kakatwil' o nka-
 4 z' andi mu konso kume? Oyandi avutula vo,
 Ke nwatangidi wo kwe, ovo oyu wabavanga

- kun' e yatiku koko yo nkento kabavange,
 5 kavova vo, Muna kuma kiaki eyakal' osis' o
 s' andi yo ngw' andi, kayikama kwa nkaz'
 6 andi; au ewole se nitu moxi? Ozevo se ke nwo-
 le diaka ko, se nitu mosi. Watu idiau vo ko-
 nso eki kia yikanisa Nzambi, ke vakadi muntu
 7 avambula ko. Oyau bakunvutula vo, o Moxe
 ozevo w' edi katumina v' ovew' o nkand' a lu-
 8 vambanu, kanyambula kwandi. Oyandi
 akwavutula vo, o Moxe e kuma kadi ibala kwa
 ntima mieno idiau kanuyambwil' okatul' aka-
 ji eno: kanxi tuka kuna kwa tukwa ke wau
 9 kwekedinge ko. Ou yinuvovese konso oyu
 okatula nkaz' andi, nangatu mu kuma kia
 ngyambila, wanga vo kasomp' aka wakaka,
 ozavo yambila kayambidi: konso mpe oyu o-
 kunsompa wav' okatwilu yambila kayambidi.
 10 Alongoki bavova kwa yandi vo, Wavo iw' eya-
 kala yo nkaz' andi wowo ozav' osompa ke
 11 wete kwandi ko. Kanxi oyandi akwavutula vo,
 Antu awonso ke balendi wo tambula ko o
 12 mvovo wau, yau kaka aya baveno wo. E ku-
 ma vena ye eunuchs, zautukila kwandi una
 muna vunu ya ngwa zau: vena ye eunuchs,
 zawangw' e eunuchs kwa wantu: vena ye
 eunuchs yau kwau baivang' eunuchs muna
 kuma kia wene w' ezulu. Oyu olenda w' ota-
 mbula otambula kwandi.
 13 Iboxi katwasilwa vo wan' aswa, kabatense-

k' o moko mandi kasamba: alongoki badoka-
 14 mene okwa yika. Kanxi o Jizu avova vo,
 Nuyambul' o wan' aswa, ke nubasimi ko, beza
 kwa mono: e kum' e mpil' a yau i wene w'
 15 ezulu. Ubatensekele o moko mandi, okatu-
 kidi vo.
 16 Otala, va lwaka moxi kwa yandi, azaya vo,
 E Mfumu, nkia diambu diambote mpanga,
 17 mfwete vwil' o moyo akwele mvu? Oyandi
 akunvutula vo, W' edi okungyuvwilang' oma
 ma kina kiambote? Moxi kwandi aka una vo
 iwambote: kanxi wav' ozolele odiuka kuna
 18 moyo, olund' e nxiku. Oyandi akunvutula vo,
 Emieyi? O Jizu vo, Ku vondi ko, ku yambila
 ko, ku yiyi ko, ku nati umbangi wa luvunu
 19 ko, Ovumin' o s' aku yo ngw' aku: Ozol' o
 20 muxi belo kiaku ne inge kileni. O toko ka-
 vova kwa yandi vo, O mambu mama mawo-
 nso yalunda mo kwandi: adieyi diakunsala?
 21 O Jizu akunvovesa vo, Vozevo kikilu ozolele
 osikila, nda teka eyi una yau wavana kw'
 asukami, ovw' e mbongo zaku kun' ezulu: ibo-
 22 xi wiza andandi. Kanxi otoko vo kaw' o
 mvovo wau wele ye ntantu: e kuma mbongo
 23 jingi kakedi zau. O Jizu ibosi avova kw'
 alongoki andi vo, Kieleka edi yinuvovese, dia
 mpaxi kwa muntu a mvwama kakota kuna
 24 wene w' ezulu. Ou yinuvovese diaka dia nsa-
 su kwandi kwa bulu kiampwena kivaikila

- me kons' ou nzolele muna ki unie? ovo disu
diaku idiambi wau vo imuntu ambote kwame?
- 16 Diau vo ay' asukinina ibesavita ay' avita se
ibesasukinina.
- 17 O Jizu se kwendanga kuna Yerusalem wele
y' alongoki vana beko muna njila, ubavove-
- 18 se vo, Se tukwenda kuna Yerusalem; o Mwan'
a muntu xinga kayekulwa kuna kw' ambuta
za nganga yo kuna kw' asoneki, yau be ku-
- 19 nvon-da mpe, bazakuntambika kw' exi nxi
zangani bakitula kwau e dinda a wetanga aza-
kunkoina: e lumbu ki' etatu ikefulwa diaka.
- 20 O ngw' andi a wan' a Zebedi iboxi kaiza kwa
yandi yo wan' andi, unsambidi, unvingidi dia-
- 21 mbu dimosi. Oyandi impovesa ka mpovesa vo,
Nki ozolele? Oyandi vo, Oyambul' o wan' ame
aw' ewole bavwandila, o mosi kuna koko
kwaku kwanene, o moxi kuna monso kuna
- 22 wene waku. Kanxi o Jizu avutula vo, Ke nu-
zeyeye kio ko eki nuvingidi. Oyeno lenda kwe-
no onw' e mbungw' eyi sanga yanwe? Oyau
- 23 banvutwidi vo, Tulenda kweto. Oyandi uba-
vovese vo, Embungw' ame ele kikilu nunwa
yo: kanxi ovwandil' oku koko kwame kwane-
ne, y' oku koko kwame kwamonso, ke mono
nkaya dio ko, kanxi di' awaya bakubikilwa dio
- 24 kw' e S' ame. Ekumi vo dia wa wo bakusa-
- 25 ula kw' abunji aw' ewole. Kanxi o Jizu uba-
bokele avova vo, Oyeno nuzeyeye wo vo, e mfu-

mu za zaka nxi zisinsang' okw'awwa, ambuta
 26 zau ibésinsang' okwa wisa. Kanxi oyeno ke
 wau nukala ko: kanxi konso oyu okal' eki
 mfumu ovo yeno ya yeno ikala i nleke eno yu-
 27 na; konso mpe oyu okal' ekintete ovo yeno ya
 28 yeno nleke eno kekala: O Mwan' a muntu nku-
 tu kaizila sadilwa ko, kanxi kasadila, avana
 mpe o moyo andi i lukulu lua ndonga.

29 Ova se bekwend' avaikanga muna Yeriko ole-
 30 ndo kw' ebundu diampwena. Otala, akal' ewo-
 le afw' o meso avwanda kwau muna nteto a
 njila, ova bawa vo o Jizu se lutanga kwandi,
 babokele vo, e Mfumu, utufwa nkenda, e mwa-
 31 n' a David. Ebundu diakubayika, ovo baya-
 mbul' o mazu mau: kanxi oyau baxiam' ak'
 oboka vo, e Mfumu utufwa nkenda, nge mwa-
 32 n' a David. O Jizu o'ningamene, ubabokele,
 ubavovese vo, Awei nuzolele yinuvanga; Oyau
 bavova kwa yandi vo, e Mfumu o meso meto
 33 matemuka. O Jizu, ubafwidi e nkenda oxi-
 mbidi o meso mau: vana vau mpe batambwidi
 o lumoni huau, banlende mpe.

21 Ova bakwenda finama kuna Yerusalem, ba-
 lwaka vana Betfagi, kuna mongo Olive, o Ji-
 2 zu otumini alongoki wole, ubavovese vo, Nwe-
 nd' omo kimpatavata kiokio kinuxingalake-
 ne, numon' ebuluku diakangama, y' edi di' e
 swala di' ekoko: nukutulula nio nwatwasa mo

3 kwa mono. Wavo konso muntu okunuyovesa
diambu, oyeno nuvova vo, O Mfumu mfumu
kavwidi mo; oyandi mpe nswalu kwandi ke-
4 twika mo. O mama wau mavangamene kadi
kinumana malungana mana mavovelwa muna
ngunza, ovo,

5 Samwin' o mwan' a nkento akwa Zion,
Tala, o Ntinu aku okwizanga kwa nge,
Nlembami, vu buluku dia nkento kavwende,
Ye swala di' ekok' o mwan' ebuluku.

6 Alongoki bakwenda vanga mpe una batumwa
7 kwa Jizu, batwese ebuluku, yo swala, bate-
nsekele mo e mpeta miau oyandi ovwende va-
8 na ntandu. Ndonga yingi avwa yal' e nlele
miau muna njila; akaka bakwend' azenginge
9 e nsungu za nti ayambikjidi muna njila. O ma-
bundu mavita kuna ntu y' ay' alandanga axi-
di enkololo, bavovanga vo, Hosana kwa mwa-
n' a David: Ovw' e nsambu oyandi okwizila-
nga muna nkumbu a Ntinu; Hosana muna
10 kaye. - Vo kalweke muna Yerusalem e mba-
nza yawonso izunzwidi, okuvo, Wa nani ndio-
11 yu? O mabundu mavova vo, Ondioyu i Jizu
yuyu, o ngunza, otuka kuna Nazaret akwa
Galili.

12 O Jizu okotele muna nzo a sambila Nzambi,
ovaikisi awonso atekelanga y' ay' asumbila-
nga muna nzo a sambila, ovotomwene o meza
ma waya basobang' e njimbu, ye kunda ya wa-

- 13 ya batekang' o mayembe; kakubavovesa vo,
 Diasonama, E nzo ame ixinga yikilwanga vo
 nzo a sambu: kanxi oyeno nuvangidi yo se
 14 wulu dia mivi. O fwa meso yo ntedinga bele
 kwa yandi muna nzo a sambila: oyandi uba-
 15 saswidi. Kanxi ambuta za nganga y' asoneki
 vo bamwene o mambu mamaxivi kavangidi
 ye yindekeleke yibokanga muna nzo a sambi-
 la vo, Hosana kwa mwan' a David: oyau bai-
 16 sawidi, hanvovese vo, Owidi wo owu bevova-
 ng' awaye? o Jizu akubavovesa vo, Elo: ke
 nwatangidi wo kwe, Muna nua mia yindeke-
 leke y' ay' e yemanga itomene kembelelwa?
 17 Ubasisidi ovaikidi kwandi muna mbanza ya
 muna Betani, olele muna.
 18 O menemene se kwend' avutukanga muna
 19 mbanza omwene e nzala. Vo kamwene o nti
 a mfuluta muna nteto a njila, wele vo lwaka,
 omona ke una kiyuma ko, makaya nkutu; o
 yandi vo, Kuyimi diaka mfuluta ko otuka va-
 va yakwele mvu. O nti mpe umene wu-
 20 minina. Alongoki vo bamona wo, axivikidi
 wo, okuvo, O nti a mfuluta umene jina kala
 21 nswalu. O Jizu akubavutula vo, Kielek' ou
 yinuvovese, Avo nuna yo lufiatu ke mu kati-
 kisa ko, ke wau aka uvangamene omu nti nu-
 vanga ko, kanxi oselevo imongo wau nuvo-
 vesa vo, Zanguka wavetuka muna muwu, di-
 22 vangama kwandi. O mambu mawonso, ya

- konso edi nuvingila muna sambu, nwatoma kwikila, nutambula dio.
- 23 Ova kalwaka muna nzo a sambila, ambuta za nganga y' ambuta za wantu bele kwa yandi ozevo se longanga, azaya vo, Mu nkia wis' ovangilanga mam' o mambu? y' oyu wavana
- 24 na kiau wis' eki? O Jizu akubavutula vo, Omonono mpe ngyuvu moxi ikunuyuvula, wavo nukunsamwina wo omonono mpe ozevo ikunjingwil' e wisa mvangilanga mam' o mambu.
- 25 E mvub' a Yowani kwei yatuka? ku 'zulu vo kwa wantu? Oyau se ben' ak' e vijiku-vijiku yau ya yau, okuvo, Vo tuvova vo, Ku 'zulu; oyandi sang' atuvovesa vo, W' edi nwalembi
- 26 kunkwikidila? Wa kanxi ova tuvova vo, Kwa wantu; wonga mpe tumona di' ebundu; e kum' awanso ngunza ibayikilanga Yowani
- 27 Bavutwidi Jizu vo, Ke tuze wo ko. Oyandi mpe ubavovese vo, Omonono mpe se kikunusamwina kio ko e wisa mvangilanga mam' o mambu.
- 28 Kanxi awei nuyindula? Eyakala diakedi ya wan' ewole; olweke kwa ndioyu wantete, okuvo, e Mwana, nda sala mun' evi' ou-
- 29 nu. Oyandi ovutwidi vo, Ngongo aine: ka-
- 30 nxi okala taxi udiyelese, wele. Olweke kwa ndioyu w' ezole, ovovele una wau. Oyandi avutula vo, Nkwenda, ingeta: se ke mu kwe-
31. nda kwandi ko. Aw' ewole nani iwavang' o luzolo lu' es' andi? Oyau vo, Oyu wantete.

- O Jizu akubavovesa vo, Kieleka edi yinuvo-
 vese, apublikano ya minta zumba ibevita
 kwau okwenda kuna wene wa Nzambi kuna
 32 kwa yeno. E kum' o Yowani waizila kwa
 yeno muna ngiz' a unkwikiji, ke nwasu ku-
 nkwikila ko: kanxi apublikano y' aminta zu-
 mba ibankwikila kwandi: oyeno vo nwamona
 wo, ke nwasaviluka kweno ko, ovo kadi oku
 nsuk' antu nunkwa kunkwikila.
- 33 Nuwa kingana kiakaka: Vakedi mfumu a
 nzo, wakunini evia diandi dia vinyo, kajetesa
 di' o lumbu, ovangidi mo su kiakamin' o ma-
 lavu, otungidi mo mpe nzo ampwena, oyeke-
 kele dio kw' avati, wela kwandi ku nxi akaka.
- 34 E nsungi a bundu ova yafinamena, otumini e
 leke yandi kw' avati benda kuntambwila bu-
 35 ndu yandi. Avati batambwidi e leke yandi,
 bawetele moxi, o moxi banvondele, o moxi ba-
 36 nwende o matadi. Oyandi otwikidi diaka le-
 ke yakaka, an' antete ake: oyau babavangidi
 37 diaka una wau. Kanxi oku kwakwiziwa
 otumini o mwan' andi kwa yau, okuvo, O mwa-
 38 n' ame bekunvumina. Kanxi avati vo bamo-
 n' o mwana, bakambanini, okuvo, Invingidi
 efwa yuyu; nwiza, twanvonda, twavingila
 39 kweto efwa diandi. Banbakidi, anvaikisi
 40 kun' evia, banvondele. O mfumu evia vw' a-
 41 lwak' aweyi kavanga kwa wan' avati? Oyau
 banvovese vo, Bukumuna kenda bukumun'

awan' o wantu ambi, kayambwila nkutu evia
 diandi kw' avati kaka, aya bafwete kuntwa-
 42 dilang' e bundu muna nsungi au. O Jizu aku-
 bavutula vo, Ke nwatangidi wo ko muna ma-
 sone,

Etadi dia vanang' atungi o nkalu,
 Diau diavangwa se i ntua konko:
 Diadi kwa Ntinu diatuka,
 Di' exivi omu meto meso?

43 Watu ou yinuvovese, o wene w' ezulu katu-
 lwa ukunukatulwa wavewa kwandi kw' eka-
 44 nda ditwasanga ko ebundu yandi. Konso o-
 yu obwil' ov' etadi diadi wesumuka kewesu-
 muka: kanxitu yakonso oyu divotomokena,
 45 funfumuna dikunfunfumuna ne ntoto. A-
 mbuta za nganga y' Afarixi vo bamene w' e
 yingana yandi, batona wo vo yau kavovele.
 46 Kanxi ova bavava okumbaka bamwene e wo-
 nga wa vu ye zezele, e kum' awanso ngunza
 banyikilanga.

22 O Jizu ubavutulwidi diaka mu yingana, o-
 2 kuvo, O wene w' ezulu una wa mfumu, yava-
 3 ngidi nkinji a longo lwa mwan' andi. Atum' a-
 leke andi bendelang' ay' ekwiz' oku nkinji alo-
 4 ngo: oyau ke bekwiza kwau ko. Otumini di-
 aka leke yakaka okuvo, Nujingula kwa waya
 batuminu vo, Tala, Omono mbene vwa kubika

kal' onkinji ame e ngombe zame ye tweleji ya-
 me ya maji imene vondwa kala beza oku nki-
 5 nji a longo. Kanxi oyau bavezele dio kwandi,
 belenge mu salu yau, ona ku via diardi, ona
 6 kumana mandi: aya baxidi batambwidi ele-
 ke yandi avangidi yo e mpaxi, bavondele yo.
 7 Wa kanxi o mfumu ova kawa wo, udisawidi
 otumisi e ndong' andi amakesa ovondese e mfu-
 8 mbi zazina evata diau diyokelo. Ibosi avovele
 kwa leke yandi vo, O nkinji ukubamene, wa
 kanxi aya batumpisu ke basongele zayi ko.
 9 Watu nwenda muna mpambu za njila yako-
 nso aya numona nutwik' oku nkinji a longo,
 10 Eyain' eleke mpe bele muna mpambu za njila,
 bakutikidi vunoxi awonso bamona, y' ay' a-
 mbi y' ay' ambote, o nkinji a longo uzele yo
 11 wantu. O mfumu ova kakwiza tal' aya bedi' o
 nkinji a longo, omwene vo eyakala ke divwete
 12 o mvwatu alongo ko: Oyandi unvovese vo, e
 Makangu e ngiz' aku mwamu kwina yo
 mvwatu alongo ko? Oyandi se kena ou ka-
 13 vova ko: O Mfumu iboxi avoves' antaudi vo,
 Nunkanga o moko yo malu, nwanata nwa-
 nveta oko mbaji atombe; ikukal' e dilu yo
 14 nkweteso a meno. E kuma engi babokelwa,
 kanxi ake basolwa.
 15 Afarixi bele longan' ou bafwete kunlekel' eso-
 16 kolo muna mvovo andi. Batumini alongoki
 au kwa yandi, yo Herodians, ovo, e Mfumu

oyeto tuzeye wo ovo, ongeye wa kieleka ki-
 kilu, yo long' olongan; e njil' a Nzambi mu-
 na kieleka, onge o wantu kubavwidi kwaku
 mfunu ko: e kuma ku kwendinga kwaku mu
 17 bula ya wantu ko. Watu utujingwila, Awei
 oyindulanga? Diansongi kwandi ovan' e mpa-
 18 ku kwa Kaiza, ovo ke nsongi ko? Kanxi o Jizu
 omwene yo kal' e fu yambi yau: obovele
 vo, W' e kuma nuvukunwina mono, amimpo-
 19 va ndambu? Nunsong' ele e mbongo za
 vaku. Oyau batwes' e mpanz' atadi kwa yandi.
 20 Oyandi ubavovese vo, E sisa kiaki kia nani ye
 21 sono? Oyau banvutwidi vo, ya Kaiza. Oya-
 ndi ubavovese vo, Se nuvaninge kwa Kaiza e
 lekwa ina ina vo ya Kaiza; kuna kwa Nzambi
 22 e lekwa ina ina vo ya Nzambi. Oyau ova bawa
 mam' o mambu baxivikidi wo axidi kunsisa
 bele kwau.
 23 Kina lumbu Asaduki, aya besanga vo ke ve-
 24 na lufuluku ko, banyuvwidi, okuvo, e Mfu-
 mu o Moxe ou kavova, Avo eyakala difwidi,
 kasidi uta wana ko, o mbunji andi ovingil' o
 25 nkaz' andi, kautil' o mpangi andi. Oyeto wau
 twakedinge ya wan' angudi nsambwadi oyu
 wantete ova kasomp' o nkento, ofwidi, se ka-
 sidi uta ko, osisidi o nkaz' andi kwa mbunji
 26 andi; oyu wezole mpe iwau wuwu, yo yu w' e-
 27 tatu, Yavana va ndiona wansambwadi. Awo-
 28 nso ova bavwa o nkento mpe ofwidi. Watu

kuma lufuluku nkaz' anani kesakala vana
 ven' au ansambwadi? a'iki awonso bamana
 29 kunvwa. Kanxi o Jizu akwavutula vo, Oyeno
 diau nuvidilwanga, wau ke nuze mo ko o ma-
 30 sona, ye ngolo za Nzambi. E kuma kuma
 lufuluku ke besasompa ko ke besompeswa
 mpe ko, kanxi konso ou una kwandi e wanjo
 31 za Nzambi kun' ezulu. Wa kanxi wau nuni-
 kwini edi dia lufuluku lua fwa, ke nwatangi-
 di wo ko ou nwavoveswa kwa Nzambi e, ovo,
 32 Mono i Nzambi a Abraham, i Nzambi a Isak,
 i Nzambi a Yakob? O Nzambi ke Nzambi
 33 afwe ko kanxi y' ajingi. O mabundu vo ma-
 wa wo, bakumbidi dio elongi diandi.
 34 Kanxi Afarixi ova bawa vo Asaduki waba-
 35 butikidi e nwa, bakutamene vumoxi. O moxi
 muna buka kiau, mbamba, unyuvwidi, ngyu-
 36 vu a umpukumuni, E mfumu, weyi imbut'
 37 a nxiku muna nxiku? Oyandi unvovese vo,
 Ozol' o Mfumu Nzambi aku ye nxiaku a nti-
 ma yawonso, yo moyo aku wawonso, yo zayi
 38 waku wawonso. Owau iwampwena i nxiku
 39 antete wuwu. Ou wezole mpe iwina wuwu,
 40 Ozol' o nkwaku ne inge kibeni. Mwamu miau
 nxiku emi amiole inuyengalele miawonso, y'
 ona m' angunza.
 41 Wau bezonzamang' Afarixi, o Jizu ubayu-
 42 vwidi, ngyuvu, ovo, Aweyitu nuyindwilanga
 Kristu? yandi mwan' anani? Oyau banvutwi-

- 43 di vo, Mwan'a David. Oyandi ubavovese vo,
 Wo David ozevo muna Mwanda nki kanyi-
 44 kilang' eki Ntinu, avovela vo,
 O Ntinu avova kwa Ntinu ame vo,
 Onge ovwandil' oku koko kwame kwanene,
 Yavana nxi' atantu aku okunxi atambi
 yaku?
- 45 Avo o David Ntinu ayikilanga, awei kenena
 46 vo se mwan' andi? Se ke vakal' oyu unvutu-
 la diambu ko, otuka vana kiau lumbu kina
 kasayuvulwa mpe diaka ngyuvu kwa muntu
 wonso ko.

- 23** O Jizu iboxi avova kwa mabundu yo ku kw'
 2 alongoki, ovo, Asoneki y' Afarixi avwende
 3 vana fulu kia Moxe: watu o mambu mawo-
 nso, konso oina bekunuvovesa, inuvanga mana
 nwalunda: kanxi ke nulandi e salu yau ko;
 e kum' ovova ikwau, ke bevanganga mo kwau
 4 ko. Elo, majitu manjiti bekanganga mampa-
 xi muna nata, baza mo xia muna mavembo ma
 wantu; oyau kibeni ke bafwani mo nikwina
 5 mu lembo au ko. E salu yau yawanso besalanga
 kiman' o wantu bamona: e kum' e nkandiki-
 lwa zau wokesa kikilu, yo lambul' e ngongo-
 6 ngo za mvwatu miau, yo zol' eki ntu a meza
 muna minkinji, y' e fulu ya kimfumu muna
 7 nzo za sambila, yo kaiswa muna mazandu,
 8 yo bokelelwa kwa wantu vo, e Nlongi. Ka-

- nxi oyeno ke nubokelelwa Kinlongi ko: e kuma moxi kaka inlongi eno, yeno 'anso nwa
 9 mpangi y' abunji. Ke nuyikila muntu wonso ova nxi kis' eno ko: e kuma moxi aka i S' eno,
 10 oyu una kun' ezulu. Ke nubokelelwa mpe kimfumu ko: e kuma moxi aka i mfumu eno, i
 11 Kristu. Kanxi oyu una vo yandi yinene omo
 12 yeno ya yeno nleke eno kekala. Konso oyu okal' o lukundidiku kululwa kekululwa lo; konso oyu okulembeka kwandi ikundidikwa.
- 13 Kanxi mpaxi kwa yeno asoneki y' Afarixi, aminpova-ndambu! e kuma yeno nukakilang' o wantu o wene w' ezulu: e kuma kadi oyeno ke nukwendanga ko kweno ko, ke nuyambula mpe aya bekwenda ko kwau badiuka ko.
- 14 Mpaxi kwa yeno asoneki y' Afarixi, aminpova-ndambu! e kum' oyeno ye nzo z' ampumpa sanza, nwaza, vunang' ovang' e sambu yankolondondo: watu yeno inuluta tambul' e tumbu kiampwena.
- 15 Mpaxi kwa yeno asoneki y' Afarixi, aminpova-ndambu! oyeno nuvumvulang' o muwu y' eseke nwakitula moxi owo nwina; ova kekitunga, oyeno nuvangulwidi nkumbu miole eki mwana kia ubilungi oyeno kibeni nkutu se uke.
- 16 Mpaxi kwa yeno, ansongi za njila zafw' o meso, nuvovelanga vo, Konso oyu obindumuk' e nzo a sambil' e ndofi, ke diambu kwandi

- ko; kanxi konso oyu obindumuk' o wolo wa
 17 nzo a sambil' e ndofi, kafumbi yo ko. E ma-
 zow' om' ampofo za meso: we nk' i mbut' a ji-
 tu wolo vo ovo nzo a sambila i velelesang' o
 18 wolo? Yo sa vo, Konso oyu odi' o makukw'
 e ndofi, ke diambu ko; kanxitu konso oyu
 obindumuk' o lukau luna vo e ndofi, ka'umbi
 19 yo ko. Afwa meso: we nk' i mbuta, lukau vo
 20 ov' o makukwa mevelelesang' o lukau? Wa-
 tu oyu obindumuk' o makukw' e ndofi, obi-
 ndumukini mo ye lekwa yandi yawonso yina
 21 vo. Oyu obindumuk' e nzo a sambil' e ndofi,
 22 obindumukini yo y' oyu wakala mo una. Oyu
 obindumuka mpe ezulu e ndofi, obindumuki-
 ni mpe, e kiandu kia Nzambi, yo yandi ovwe-
 nde vo.
- 23 Mpaxi kwa yeno asoneki y' Afarixi, amimpo-
 va-ndambu! e kum' oyeno nuvakulwisilang' o
 makaya mansunga ye anise ye cummin, nwa-
 yambul' ovang' o mambu mampwena ma nxi-
 ku, nfundu, nkenda, lufiatu: nga inuvanganga
 mama, y' o maka mpe ke nwadi mo sisa ko.
- 24 Ansongi za njila zafw' o meso, nukenzang' e
 kinkufu nwaza min' e bulu kiampwena.
- 25 Mpaxi kwa yeno asoneki y' Afarixi, amimpo-
 va-ndambu! e kum' oyeno okumbaji a mbu-
 ngwa y' elonga inuvelelesanga, kanxi muna
 26 kati bazala yo yiyila ye nsuvidi. U Nfarixi
 wafw' o meso, vit' ovelelesel' ekulu omo kati

kwa mbaxinga, okumbaji mpe kwa velela.

- 27 Mpaxi kwa yeno, asoneki y' Afarixi, amimpova-ndambu! e kuma nuna ne nkala miampembe, mina vo okumbaji kwambote-mbote, kanxi muna kati mwazala ye vixi ya wantu, ye mvindu yawonso. Inwina mpe oyeno okumbaji inusongelang' o unkwikiji kwa wantu, kanxi omo kati mpova-ndambu nubilamene yau yo masumu.
- 29 Mpaxi kwa yeno, asoneki y' Afarixi, amimpova-ndambu! e kum' oyeno e nkala mianguza inutunganga emi mia minkwikiji i
- 30 nutoma lenganga, nwazavova vo, Kelevo yeto tukala muna lumbu ya mase meto, nga ke twabayikamanga ko muna menga ma zingunza. Watu yeno kibeni kweno nukuxiang' o umbangi vo nuwan' awaya bavondang' e ngunza.
- 32 Nuzalulwis' ak' e tezo kia mase meno.
- 33 E niok' eji, e wan' a mpidi, awei nutinin' o
- 34 mfundu a nzo a tiya? Watu, tala, Ntwikidi e ngunza, y' akwangangu, y' asoneki: akaka vonda nuxinga kwavonda nwazakwayanda muna nti; akaka inuwetela muna synagogue zeno, yo kwend' ababangika kwend' evata
- 35 katuk' evata: kinumana o menga ma minkwikiji miawonso mavaik' ova nxi mez' omo yeno, otuka vana menga ma Abel wa munkwikiji yavana menga ma Zakaria o mwan' a Barakia, oyu nwavondela vana kati oku i 'suku

- 36 diavelela oku i makukwa Kieleka o mambu
 mama mawanso omu tandu kiaki imexinga
 yekamena
- 37 E Yerusalem, e Yerusalem, wavond' e ngu-
 nza, aya batumwa kwa yandi zuk' o matadi!
 nga nkonka jingi nkonkang' o wan' aku vumoxi,
 una w' exina dia nsusu dikonka wan' andi
- 38 kunxi a mave mandi, oyeno ngongo eno! Wa-
 39 tala, e nzo aku yixidi mpavala. Edi yinuvo-
 vese, Ke nuvika kumbona diaka ko otuka va-
 va, yavana nusavova vo, Ovw' e nsambu oya-
 ndi okwizilanga muna nkumbu a Mfumu.

24 O Jizu ovaikidi muna nzo a sambila, wau e-
 kwendanga alongoki andi bezidi kwa yandi
 bansong' e sadilwa ya ntungu a nzo a sambi-
 2 la. Kanxi oyandi akubavutula vo, Ke nu-
 mwene yo ko e lekwa yai yawonso e? Kieleka
 ou yinuvovese, Ke vesasal' etadi dimoxi dite-
 nsamene vana diaka ko ke disavotomonw'
 ova nxi ko.

3 Una kafonga muna mong' Olive, alongoki
 bezidi kwa yandi kuna sweki, okuvo, Utuji-
 ngwil' ova mekala mam' o mambu? ye sinsu
 4 kia ngiz' aku, yo kuna kusukil' e nza? O Jizu
 ubavutwidi vo, Nulungalala ke nwavilakeswa
 5 kwa muntu. E kuma engi bexinga kwizila mu-
 na nkumbu ame, avovanga vo, Mono i Kristu;
 6 ndonga besavilakesa. Nwazawang' e zivita

- ye nsangu za vita: oyeno tu ke nububula ko: e kum' o maambu mama makanwa kak' okwiza vangama; kanxi e nsukisilu ke yakedi ko.
- 7 E kum' o nxi oxinga telamen' o nxi yandi, o vula katelama vula: ye invengele mixinga
- 8 ko kala yo ntoto zakama muna yaka fulu. O-
- 9 mama mawonso iyatiku dia ntantu didi. Iboxi bexinga vakulanga yeno nwawangwang' e mpaxi, bazakunuvonda: oyeno nusaulwa kwa makanda mawonso muna kuma kia nkumbu
- 10 ame. Engi bexinga bwa, imbengi beyekula-
- 11 ng' akwau, basaujana. Ngunza jingi za ungya-
- 12 nya zixinga telama engi besavilakesa. Ye kuuna kia nsoki ubilama tuzolo twankangu
- 13 tukuluka. Kanxi oyu ozizila kwandi yaku-
- 14 na nsukisilu ivuluka yuna. Zaji e nsangu za wene zisamunw' ova nza yawonso i luzailu muna makanda mawonso; e nsukisilu iboxi yikwiza.
- 15 Watu oyeno ova numon' e mpaxi z' ansona, za mama mavovelwa mu Daniel o ngunza, otelamene vana fulu kiavelela (yambul' oyu otanga
- 16 kazaya), mbul' aya bena muna Yudia batini-
- 17 na kwau muna miongo: oyu una kwandi vana ntandu a nludi a nzo kakulumuka kenda
- 18 bong' e lekwa ina muna nzo andi ko: oyu una kwandi mpe muna kiana kavutukil' o bong' o
- 19 mpet' andi ko. Kanxi mpaxi kwa waya be-kala yo wana y' oku kwa waya beyemeka

- 20 muna yau lumbu yina! Nusamb' oyeno e nti-
nu zeno ke zakala mu sivu, ngatu mu lumbu.
- 21 kia lumingu: Iboxitu kixinga kal' e ntantu
za nkende-kende eji ke zamonekene nkutu
ko otukamena kiavangamen' e nza ya mu-
- 22 wuwu, ke zisakala nkutu diaka ko. Yain' e
lumbu kelevo ke ikufikwa ko, nga ke vadi
vuluka muntu ko: kanxi mu kuma ki' anso-
- 23 lwa e lumbu yaina diau isakufikilwa. Wavo
konso muntu mpe osakunuvovesa vo, Tala,
oyu o Kristu yovo, Ona; ke nukwikila wo
- 24 kweno ko. E kuma vesatelama ye Kristu
za viku, ye ngunza za viku, baxinga songang'
e sinsu yampwena y' oma mamaxivi-maxivi;
bavilakesa, kelevo divangakana nkutu nga
- 25 y' asolwa una. Tala, mpitidi wo, okunusa-
- 26 munwina. Watu wavo banuvovese vo, Tala,
ona una muna nzanza; ke nwendu kweno ko:
Ta'a, una muna masuku masweki; ke nukwi-
- 27 kila ko. E kuma konso ou wutukilang' e nse-
mo kuna ntandu zamoneka yakuna kudimu-
kinanga ntangwa; i usakala mpe e ngiz' a
- 28 Mwan' a muntu. Konso ova vena fwila, a
mbemba ibekutama vana.
- 29 Kanxi e ntantu za yau lumbu yina vo zivwa
kaka, o ntangwa obukikilu tombe, o ngonde
mpe ke baya mio ko e mieji miandi, e ntete-
mbwa zazasangumuka mun' ezulu, e ngolo z'
- 30 ezulu zanikuka: iboxi kisasengumuka kun:

- ezulu e dimbu kia Mwan' a muntu: o maka-
nda ma nxi yawonso iboxi mevzawalala,
bazamonatu o Mwan' a muntu okwizilanga
muna matuti m' ezulu ye ngolo yo nkembo a-
31 mpwena. Iboxi ketum' e wanjo zandi yo lo-
koso luampwena lua mpungi, bazonzek' anso-
lwa miandi muna vento zau eya, tuka kuna
yaka nsuk' ezulu yakuna yaka.
- 32 Owau muna nti nutanga mo e kingana kia-
ndi; wavo e nsungu zandi se zampa, kayalu-
mun' o makaya mandi, ozevo nuzeye w' ovo
33 o masanza vakufi se kena; iwau una mpe
oyeno, ova nusamon' o mambu mana mawo-
nso nuzaya wauna vo lukufi-lukufi se kena,
34 ono mielo mia nzonkutue. Kieleka ou yinu-
yovese. E tandu kiaki ke kivioka ko, o mambu
mana mawonso yavana mevwa vangama.
35 Ezulu ye nza divioka, kanxi o mambu mame
36 ke malendi luta ko. Kanxi e lumbu kiakina
ye ntangwa yaina ke kizeye muntu wonso ko,
e wanjo z' ezulu nkutu ke baze kio ko yo
37 Mwana una nkutu, kanxi e Se kaka. Konso
ou wakal' e lumbu ya Noa, i ukala mpe e
38 ngiz' a Mwan' a muntu. E kuma konso ou
wakala muna lumbu yaina ekizalu ozavo ke
kiaizidi ko au edia yo nwa, sompa sompesa, ya-
39 vana lumbu kia diuka Noa mun' ekumbi, ke
basa wo zaya ko e kizalu yavana kiakwiza,
kiamana kwakukumuna: i ukala mpe e ngiz' a

40 Mwan' a muntu. Iboxi kixinga kala vo aka-
 l' ewole bena muna kiana; o moxi obongelo, o
 41 moxi osisilu: akento wole betutanga vana su;
 42 o moxi obongelo o moxi osisilu. Vomon' ou nu-
 toma talanga: e kuma ke nuze kio ko e lumbu
 43 kikwiz' o Mfumu eno. Kanxi diadi nuzaya,
 ovo kelevo o mfumu a nzo ozaya yo e nta-
 ngwa yikwizang' o mwivi, nga wakondelela-
 nga, e nzo andi nga kayambula yatetwa ko.
 44 Idiau vo oyeno mpe nukubama: e kuma nu-
 na ntangwa ke nuyindulanga ko o Mwan' a
 45 muntu olweke. Nan' i ntaudi a ngangu wa
 munkwikiji, watumbw' e kimbuta kwa mfumu
 andi muna ndong' a nzo andi kabavanang' o
 46 dia kwau muna ntangwa ifwene. Ivw' e
 nsambu e taudi yaina yiwanukw' ovanga ma-
 47 ma ova kikwiz' o mfumu andi. Kieleka ou
 yinuvovese yandi keyekeka yawonso kena
 48 yau. Kanxi wavo yain' entaudi ambi ovova
 kuna ntim' andi vo, O mfumu amè kakanini
 49 kwandi ko; iboxi eyatik' o wet' akwandi, ka-
 50 dia yo nwa y' akwa-nkolwa; o mfumu a yau
 ntaudi yin' okwiza lumbu kina kiau kakanisi
 51 ko muna ntangwa kazeye ko, aza xinga ku-
 mbutunwisa vana kati kazakunyikil' e ku-
 nku kiandi y' amimpova-ndambu: kwakuna
 kusakal' e dilu yo nkweteso a meno.

25 O wene w' ezulu iboxi utezelwa mu ndumb'

ekumi zabongele e mini yau bavaikidi benda
 2 wanana y' o toko diansompi. O ntanu mazo-
 3 wa o ntanu i wangangu. E kum' a mazowa, vo
 4 babong' e mini yau, ke babonga maji ko: ka-
 nxi akwa-ngangu banat' o maji muna mbwata
 5 zau ye mini yau. E kolo kiadingalal' o toko
 6 diansompi, awonso bawonanene o leka. Ka-
 nxi e dingidingi se mazu, Tala, o toko dianso-
 7 mpi! Nwiza wanana yandi. Andumba zazina
 zawonso boxi amene vulumuka, akwikidi e
 8 mini yau. 'Amazon' avova kw' akwa-ngangu
 vo, Nutuvanin' ovo maji meno; e kum' eyeto
 9 mini yimene jima. Kanxi akwa-ngangu ba-
 vutula vo, Nanga ke mefwana ko yo yeto yo
 yeno: nwenda kweno tu omo mwawaya betc-
 10 kanga mo, nwaisumbil' omeno. E kolo baye-
 nda sumba, o toko diansompi olweke; aya ba-
 wanukwa kwau okubana, bele yandi kuna
 1 nkinji a longo: e kielo kijikilu. Oku nsuk'
 antu ezaka ndumba mpe zilweke, azaya vo,
 12 e Mfumu, e Mfumu, utujiwila. Kanxi oyandi
 kavutula vo, Kieleka edi yinuvovese, Kinuze-
 13 ye kwame ko. Vomom' ou nutoma talanga,
 e kuma ke nuze kio ko e lumbu ngatu e nta-
 ngwa.
 14 E kuma una wa muntu okwenda ku nxi ka-
 ka, obokele e leke yandi, ubatambikidi o vwa
 15 kwandi. O moxi unvene mazunda matanu,
 o moxi menole, o moxi dimoxi; awonso muntu

- 16 vana kiandi tezo; wele muna njil' andi. Oyu watambul' o mazund' amatanu wele zo mpe a kitila, obakidi mo diaka mematanu makaka.
- 17 Oyu watambula mpe o memole diau adimoxi
- 18 obakidi mo memole makaka. Kanxi oyu watambul' edimoxi wele tim' o ntoto o-swekele e
- 19 njimbu za mfumu andi. Vo valutidi kolo kiatingi o mfumu a yau leke yaina wizidi, otele
- 20 yau e mbalu. Oyu watambul' o mazund' amatanu, wizidi twala mematanu makaka, okuvo, e Mfumu, eki watambika kwa mono mazunda matanu; tala, mbakidi mo nluta mia mematanu makaka. O mfumu andi akunvovesa vo, Watoma sala kwaku e ntaudi ambote amukwikiji: wau okadidi o unkwikiji ova lekwa yakete, nge ntumb' e kimbuta muna lekwa ya
- 22 yingi: diuk' omu kiese kia mfumu aku. Oyu watambul' o mazund' emole wizidi mpe vova, e Mfumu, eki watambika kwa mono mazund' emole: tala, mbakidi mo nluta mia mazund' emole makaka. O mfumu andi akunvovesa vo, Watoma sala kwaku e ntaudi ambote a munkwikiji; wau okadidi o unkwikiji ova lekwa yakete nge ntumb' e kimbuta muna lekwa
- 24 yayingi: diuk' omu kiese kia mfumu aku. Oyu watambul' ezund' adimoxi olweke azaya vo, e Mfumu, Omono yazaya kwaku vo umuntu a mbadi osadilanga vana kwakunina ko, okuti-
- 25 kilanga vana kunwanganisini ko: wonga wa-

- me yamona, yakwenda swek' ezunda diaku
 26 muna nxi a ntoto: tala, i njimbu zaku eji. Kanxi o mfumu andi akunvutula vo, Untaudi a bilungiankani amolo, oze wo kwaku vo kisa-dilanga kwame vana kia kunikina ko, ngatu
 27 kutikila vana kia mwanganisina ko; Nga waxi' e njimbu zame muna mw'akwa mfuka ova yadi kwiza nga yadi tambul' ekiame ye nzuka
 28 miandi. Nutambula nkutu ezunda kuna kwa yandi, nwavana dio kwa ndioyu una yo mazund' amatanu. E kuma konso oyu olendele isakailwa kaluta wokela kikilu: kanxi kuna kwa ndioyu kalendele ko kina kena kiau nkutu bongwa kikumbongwa. Nwaveta e ntaudi
 30 ambi oko mbaji atombe koko kukal' e dilu yo nkweteso a meno.
- 31 Kanxi o Mwan' a muntu ova kekwizila muna nkembo andi, ye wanjo zawonso kesakala zau iboxi kevwanda vana kiandu kia nkembo
 32 andi: vana lose luandi vexinga lungw' o makanda mawonso: iboxi kexinga kwavambula moxi kuna moxi, konso ou wuvambwilang' o nvungudi o mameme kuna nkombo: o mameme ikexinga sa kuna koko kwandi kwanene, ka-
 34 nxi e nkombo ku lumonso. O Ntinu iboxi exinga vova kwa yau bena kuna koko kwandi kwanene vo, Nwiza, yeno nwavew' e nsambu kw' e S' ame, nwavw' o wene nwakubikilwa otuka kun'eyatiku dia lufulu luanza: e

- 35 kuma Mono yafw' e nzala, oyeno nwakumpan' o dia: Mono yafw' evwina, oyeno nwakundwika: Mono yakala yinzenza, oyeno nwakunso-
- 36 ng' e nzo: mu vene, oyeno nwakuupwika: Mono yayela oyeno nwakwiza kunzay' o vimpi: Mono yakele muna nzo etaka, oyeno nwakwiza
- 37 kwa mono. A minkwikiji iboxi bexinga kuvutula vo, e Mfumu, aveyi twamwen' omu nzala twakudikila? yo mu vwina, twakunwika?
- 38 Nkia ntangwa twamona unzenza, twakusong' e nzo? yovo mu vene, twakuvwika?
- 39 Nkia ntangwa twamon' oyela, twakwiza kuzay' o vimpi? yovo mu nzo etaka, twakwiza kwa
- 40 nge? O Ntinu iboxi exinga kwavutula vo, Kieleka ou yinuvovese wau nwavangidinge mo kwa way' abunji ame, iwaya nkutu basakalele i mono yuna nwavanga mo. Iboxi kexingatu vova kwa waya bena kuna koko kwamonso vo, Nukatuka oku kwa mono, yeno nwa-xibwa, nwenda kuna tiya twakwele mvu twa-
- 42 kubikilwa nka diampemba ye wanjo zandi: e kuna Mono yafw' e nzala, oyeno ke nwasakumpana dia ko: Mono yafw' e vwina, oyeno ke
- 43 nwandwika ko: Mono yakala yinzenza, oyeno ke nwansonga nzo ko; mu vene, oyeno ke nwapwika ko; yela, yo muna nzo etaka, oyeno ke
- 44 nwasakunsonga ndose ko. Oyau mpe iboxi bexinga vutula vo, e Mfumu, nkia ntangwa twamona wafw' e nzala, yovo vwina, yovo

unzenza, yovo mu vene, yovo yela, yovo mu
 45 nzo etaka, ke mu kusadila ko? Oyandi iboxi
 kexinga kwavutula, ovo, Kieleka inuvovese,
 Wau ke nwavanga mo kwa ndioyu osakalele
 ova waya ko, i mono yuna ke nwavanga mo
 46 ko. Awaya ibesakwenda kuna tumbu kia
 kwele mvu: a minkwikiji kuna moyo ke uvwa
 diaka ko.

26 Vabwa diambu, o Jizu vo kamene o mambu
 mama mawonso, ovovele kw' alongoki andi vo,
 2 Oyeno nuze wo vo lumbu yole yiluta e pass-
 over ilweke, o Mwan' a muntu oyekwilu ka-
 3 komw' e mpalu. A mbuta za nganga, y' akulu-
 ntu a wantu, iboxi balungwa vumoxi kuna lu-
 mbu lua mbuta nganga oyu wakal' e nkumbu a
 4 Kaifa; bavangidi e mfulu kumoxi eyi bafwete
 5 bongela Jizu kuna leko, banvonda. Kanxi
 bavova vo, Van' elambu kevau ko, yenkwa
 bwa nkindu kw' ankangu.
 6 O Jizu wau akala kuna Betani muna nzo a
 7 Simon onkwa waji wambunduna, valweke
 nkento kwa yandi una ye mbwat' albaster ya
 maji mansunga ma ntalu ampwena kikilu, o
 bukumwini mo kuna ntu a yandi, ozevo vu
 8 meza kena. Kanxi alongoki vo bamwene wo,
 baisawidi, azaya vo, Mu nkia kuma kwandi
 9 aka mavondelo mama? O maji mama nga te-
 kwa kwandi nkutu matekelo mu ntalu ampwe-

- 10 na zavewa kwandi kw'asukami. O Jizu vo
 katonene wo, akubavovesa vo, W' e kuma nu-
 vangil' o nkento e mpaxi? e kuma salu kiambo-
 11 te kasadidi omu mono. E kum' e pobele inwa-
 kala zau e ntangwa zawonso; kanxi omono ke
 nukalanga yame aka ko e ntangwa zawonso.
 12 Wau kabukumwini o maji oku ntu ame edi ka-
 13 vangidi wo kankubika kuna lujiku. Kieleka
 edi yinuvovese, Yakonso ova vexinga jinguki-
 la zazi e nsangu zambote ova nza yawonso,
 ediadi mpe divangidi o nkento ndioyu disavo-
 voka kayindwilwa dio.
- 14 O moxi van' ekumi wakal' e nkumbu a Yuda
 15 Iskariot, wele kwa mbuta zanganga, azaya vo,
 Nki nukumpana yanutambika yandi? Banta-
 ngidi mpanza makumatatu za tadi wa palata.
 16 Otuka vana ntangwa yaina ikavavang' e njil'
 akunyekwila.
- 17 Muna lumbu kiantete kia mbolo ke zafuna
 ko, alongoki bezidi kwa Jizu, okuvo, Akweyi
 18 ozolele twenda kubika wadil' e passover? Oya-
 ndi vo, Nwenda kwa muntu omo mbanza,
 nwanvovesa vo, o Mfumu oukavovele, E nta-
 ngw' ame vakufi se ina; omo nzo aku inlundi-
 19 l' e passover y' alongoki ame. Alongoki ba-
 vanga mpe una basongelwa kwa Jizu; baku-
 20 bikidi e passover. O maxik' ova malwaka,
 owwende vana meza y' alongoki au ekumi ye
 21 zole; wau bedianga oyandi ovovele vo, Kiele-

- ka ou yinuvovese, vovo mwina moxi okungye-
 22 kula. Oyau bakala kikilu ye nkenda zayi-
 ngi, awonso bayatikidi ovova kwa yandi vo, e
 23 Mfumu We mono vo? Oyandi avutula vo,
 Oyu xi' okoko kwandi ya mono omu longa, i
 24 kungyekula yuna. O Mwan' a muntu okwe-
 ndel' aka una wau kasonekenwa: kanxitu
 mpaxi kw' eyakala diadina diyekul' o Mwan'
 a muntu! nga diambote kwa diau yakala dina
 25 kevevo kautuka kwandi ko. O Yuda oyu
 wanyekula akunvutula vo, e Rabbi, We mo-
 no e? Oyandi unvovese vo, Wau ovovele owo.
 26 Wau bedianga, o Jizu obongele e kwanga, ove-
 n' e nsambu, obukwini kio; ovene kw' alongo-
 ki, avova vo, Nutambula, nwadia; i nitu ame
 27 yiyi. Obongele e mbungwa, ofiaukidi, otambi-
 kidi kwa yau, okuvo, numana yo nwa yawo-
 nso; e kum' o mama i menga mame mama ima
 luwawanu, matiamukini nu kuma ki' anka-
 29 ngu ima luloloko lua masumu. Kanxi ou yi-
 nuvovese, Omono ki nwa yo ko ebundu ya vi-
 nyo, otuka vava yavana lumbu kina nwa mo
 ya yeno mampa kuna wene w' e S' ame.
 30 Ova bayimbil' o nkunga, bavaikidi bele mu-
 na mongo Olive.
 31 O Jizu iboxi avova kwa yau vo, Yeno 'anso
 o fuku wau vambuka kweno nuvambuk' omu
 mono e kuma diasonama, O nvungudi inweta,
 ekambi dia mameme diazamana mwangana.

- 32 Kanxi ova mfulwa, mono mivita kuna Galili.
- 33 Kanxi o Pedro akunvutula vo. Avo awonso vambuka bevambuk'omu nge, omono tu ki-
- 34 fwani kuvambuka ko. O Jizu unvovese vo, Kieleka edi yivovese, o fuku wau e nsusu ke yikukokolwela ko o nge nkumbu ntatu waku-
- 35 mpan' o nkalu. O Pedro unvovese vo, Oxielevo fwa nkutu mfwa yaku kilendi kuvana nkalu ko. Akak' alongoki awonso amene mpe vova una.
- 36 O Jizu iboxi ayiza yau vuma ven' e nkumbu a Getsemane, ovovese alongoki andi vo, Nuvwanda vava, e kolo nkwenda samb' ova ntandu.
- 37 Onete Pedro yo wan' ewole a Zebedi, oyatikidi mon' e ntantu zayingi ye mpaxi zampwena. Iboxi kavova kwa yau vo, O moyo ame ntantu jingi kikilu umona, zafwila nkutu:
- 39 nukala vava, nwandangidila. Wele fitini, obwidi o mambuka-buka, osambidi vo, E Tata, avo divangakana yambul' e mbungwa yayi yampioka: kanxi kadi ou nzolele omono ke
- 40 wau ko, konso ou ozolele kwaku ongeye. Wizidi kw' alongoki ubawana leka kwau balele, ovovele kwa Pedro vo, ke nulendi kungyingi-
- 41 disa nkutu lo kinoxiki kwe? Nuyingila nwasamba, ke nwakota mu wumpukumuni: o mwand' ele kieleka ulenda, kanxi e nitu e yo-
- 42 yelo kingi. Wele diak' o nkumbu ezole, osambidi, evovang' aka vo, E Tata, avo yayi ke

ilendi luta ko, yavan' aka nwa yo, oluzolo lua-
 43 ku luvangama. Wizidi diaka ubawana bale-
 ka kwau diaka, e kum' o meso mau jita maba-
 44 jita. Ubasisidi kwau diaka, wele, osambidi
 45 nkumbu etatu, ovovele diaka mana mau. Ibo-
 xi kaiza kw' alongoki ubavovese vo, Nuleka
 kweno owau nwavunda: tala, e ntangwa vaku-
 fi se yina o Mwan' a muntu oyekwilu muna
 46 moko m' asumuki. Nuzanguka twendanga:
 tala, vakufi se ken' oyu ungyekwidi.
 47 Kina kolo kavovanga, palala, i Yuda, i moxi
 kun' ekumi ya wole, olweke, okedi y' ebundu
 diampwena benanga ye nsaku ye kodi batuka
 kwa mbuta za nganga y' a mbuta za wantu.
 48 Oyandi wanyekula sinsu kabavana okuvo,
 Konso oyu nukana, iyandi yuna: nubonga.
 49 Wizidi alutakana kwa Jizu, ovovele, Tukaixi
 50 Rabbi; unukanini. O Jizu ovovele kwa ya-
 ndi vo, e Makangu, ovanga kwaku ak' edi wi-
 zidi. Oyau iboxi bakwiza baka Jizu, banbo-
 51 ngele. Se tadi, o moxi vana waya bakala ya
 Jizu ozangwidi o koko kwandi, ovolele o nsa-
 ku, ovamini w' o ntaudi a mbuta nganga,
 52 unsenswini o kutu. O Jizu iboxi kanvovesa
 vo, Vutul' o nsaku aku ovo fulu kiandi: e ku-
 m' awonso enatang' e nsaku nsaku mpe bexi-
 53 nga lala miau. Ovo ediaku oyindulanga ki-
 lendi lomb' o S'ame ko, oyandi mpe twikila
 kantwikil' owau ebuk' ekumi ya yole nkutu

- 54 ike ya wanjo? Wa kanxi kadi o mason' ozevo
 55 awei melunganina ovo imekala wuwu? Muna
 ntangwa yain' o Jizu kavova kwa mabundu
 vo, Edi nwizidi kumbakila ne yeno nwizidi
 kwa mwivi ye' nsaku ye kodi? E kclo
 yavwendenge muna nzo a sambila ya longele-
 56 nge, ke nwambongele ko. Kanxi kadi mava-
 ngamene mama mawonso, kinumana o masona
 m' angunza malungana. Alongoki awonso ba-
 sidi kunsisa balundumukini kwau.
- 57 Oyau babonga Jizu bantwese kuna nzo a
 Kaifa o nkuluntu anganga, kuna kwa lungw'
 58 asoneki y' akuluntu. Kanxi o Pedro wele
 anlandila vala, yakuna lumbu lua nkuluntu a
 nganga, okotele kuna, ovwende y' ambuta za
 59 makesa, kamon' e mfoko. Ambuta za nga-
 nga wau ya mbandabanda zawonso bavavidi
 Jizu e mbangi za luvunu, kimana banvonda;
 60 kanxi ke basa zo mona ko, kana una vo mba-
 ngi jingi za luvunu zaizanga. Oku nsuk' antu
 61 valweke nwole, azaya vo, Diadi eyakala ou
 kavova, Omono lenda kwame obangul' e nzo a
 Nzambi, yatunga yo diaka muna lumbu ata-
 62 tu. O mbut' anganga ozangukidi unvovese
 vo, Kuvutulanga diambu kwe? omama beku-
 63 kangilang' away' aweyi menena? Kanxi o
 Jizu odingalele kwandi. O mbut' anganga
 ovovele kwa yandi vo, Idodokelele muna Nza-
 mbi ajingu, watusamwina vozevo nge kikilu

- 64 i Kristu, o Mwan' a Nzambi a Mpungu. O Jizu akunvutula vo, Wau ovovele owo: kanxi kadi ke diambu ko ou yivovese, Kuna ntu nusamon' o Mwan' a muntu ovwende kuna koko kwanene kwa ngolo, o kwizilanga muna ma-
- 65 tuti m' ezulu. O mbut' anganga otieze e nlele miandi, azaya vo, Mambu mavezela Nzambi ketuka vova: w' ameyi diaka tuvavil' e mban-
ngi? tala, W' anki oluvezo nuwidi lo: We we-
- 66 yi nuyindulanga? Oyau bavutwidi vo, Ofwa
- 67 kunfwene. Iboxi bantaulwiding' o mete vana lose luandi, bantiozonwenenge e mintiozo: a
- 68 kaka banwendenge e mbata, okuvo, Utusamwina, nge Kristu: nani ndioy' uwende?
- 69 O Pedro wau ovwende vana yanzala kuna lum-
bu: vezidi mwan' a nkento kwa yandi, okuvo,
Onge mpe anki wakala ya Jizu omwixi Galili.
- 70 Kanxi oyandi ovene nkalu andi vana lose lua
yau awonso, azaya vo, Wow' ovovanga nkutu
- 71 kize wo kwame ko. Ova kakwenda vana veta,
omonekene diaka kwa mwan' a nkento akaka,
avova kwa waya bawanwa vo vo, E diadi e-
yakala mpe kakala ya Jizu o mwixi Nazeret.
- 72 Oyandi ovene diak' o nkalu obindumukini e
ndofi, Eyakala diodio kize dio kwame ko.
- 73 Okala taxi aya bakala muna ngenga balweke,
bavovele kwa Pedro vo, Ludi kikilunge i moxi
vana yau? e kum' e mpov' aku ikusololanga.
- 74 Oyandi oyatikidi levula y' obindumuk' e ndo-

75 fi, Kinzeze kwame ko. O Pedro oyindwidi e diambu diavova Jizu, E nsusu ke ikukokolwela ko onge nkalu ntatu okunkala. Ovaikidi, wele xikumuk' odila kwingi.

27 Okuleka menemene, a mbuta za nganga y' a mbuta za wantu bavangidi Jizu e mfulu banvonda: bankangidi, banete bele kuntambika kwa Pilate o nyadi.

2 O Yuda wandil' e njimbu, vo kamwene vo mu fwa kaka kena, udiyelese kwandi, wele avutul' e mpanza za tadi wa palata zau amakumatatu kw' a mbuta za nganga y' akuluntu,

3 okuvo, Esumu ya nete muna wau yayekwidi o menga ke men' omu kuma ye londa ko. Kanxi oyau azaya vo, W' ekiokio mpe nki kwa yeto? ozaya kwaku ow' ovanga zo. Oyandi oxidi tub' e mpanza za tadi wa palata muna nzo asamhila, okatukidi mo; wele mpe kuyengeleka. A mbuta za nganga babongele e mpanza za tadi wa palata, okuvo, Ke diansongi ko vo za xiwa muna nkele a mbongo e kum' ova ina ntalu a menga. Bavangila dio e mfulu, iboxi basumba zo evia dia nwumbi, bajikilanga mo nzenza. Evia diadina nkutu e nkumbu diyikilwanga ya mumu lumbu kiaki, Evia dia menga. Malunganatu boxi mana mavovokela muna Yeremia o ngunza, ovo, Babongele e mpanza za tadi wa palata, zau amaku-

- matatu, e ntalu a yandi watew' e sumbu, oyu
 10 bat' e ntalu akaka vana wan' a Israel; Bavana
 na zo mu via dia nwumbi a yinzu, o Mfumu
 una wau kankana.
- 11 O Jizu wau otelamene vana lose lua nyadi:
 o nyadi unyuvwidi vo, Wa ngeye kikilu i Mfu-
 mu a Bayude? O Jizu akunvutula vo, I wau
 12 wowo ovovele. Ova kakangidilwang' o mambu
 kwa mbuta za nganga y' a mbuta za wantu,
 oyandi kasavutula kwandi diambu wonso ko.
- 13 O Pilate iboxi kakunvovesa vo, Onge tu kuwa-
 nga wo ko o ulolo wa mambu bekukangidila-
 14 nge? Oyandi kanvana kwandi mvutwilu ko,
 e diambu nkutu ele kaka: oyandi nyadi nku-
 15 tu kaxivika wo kikilu. Van' elambu wau o
 nyadi e fu kiandi kia kubakutulwila nkole
 moxi yakangama, konso oyu bazolele kwau.
- 16 Vavan' ozevo bakala ya nkole ambi wavwa
 zayakana kakomwa, e nkumbu andi Baraba.
- 17 Vo balungilu vumoxi, o Pilate ubavovese vo,
 Nani nuzolele yinukutulwila yandi? Baraba
 18 vo, ovo Jizu oyu oyikilwanga vo Kristu? E
 kuma wazaya wo kwandi vo mu kimpal' aka
 19 bantambikidi. Wau kafongele vana vwanu
 kia nfundu onkaz' andi untumini vo, Onge
 kuvwe mo kwaku diambu diavanga ko omo
 ndioy' o muntu a munkwikiji: e kum' omono
 mambu mengi mbwene ounu kuna malo matu-
 20 lu muna kuma kia yandi. Ambuta za nganga

nzolele: anki ou kevovanga, Mono i Mwan' a
 44 Nzambi a Mpungu. E mivi kakomwa miau
 mpe banvovese yiyi mpova.
 45 Otuka menemene wau kwabukamen' e to-
 mbe e nxi yawonso yavana kia sanuk' o nta-
 46 ngwa. Vo kiasanukini o ntangwa o Jizu obo-
 kele o ntonga vo, Eli, Eli, lama sabakthani?
 inana vo, E Nzambi ame, e Nzambi ame w' e
 47 kuma wakungyambwila? Akak' aya bawanu-
 kwa vo, vo bawa wo edi bavova, Ediadi eya-
 48 kala Eliya kebokelanga. O moxi olundumu-
 kini wele landakan' ekafi ozadisi dio ye vine-
 gar, osomekene mun' ediwu, unvene kanwa.
 49 Akaka vo, Yambula wowo; twatala kan' o Eli-
 50 ya ikwiza kunvuluza. O Jizu obokele diak'
 51 o ntonga oyambwidi o mwand' andi. Se ta-
 di, e kubu kia nlele a nzo a sambila kitiazukini
 vana kasi tuka vana ntandu yavan' eyanda; e
 nxi mpe yazakama; e nsenzele mia matadi mia
 52 tianzamuka; e nzo za nkixi za jiwuka; nitu ji-
 ngi za wantu ambote aya baleka bavwidi fuu-
 53 ka; Batombokele muna nzo za nkixi oyandi vo-
 kafulukidi oyau badiukidi muna mbanz avele-
 54 la bamoneka kwa ndong' a yingi. O mbut eke-
 sa wau, y' aya kakula yau balangidi anga Jizu,
 vo bamon' e nxi izakama, yo mambu mava-
 ngamene, bamwene wonga wamwena, bavova
 va vo, Kieleka ondioyu iyadi Mwan' a Nza-
 55 mbi kikilu yuyu. Akento engi bakala vo va-

la kwau batadilanga, aya banlandang' otuka
 56 kuna Galili baiz' ansadilanga: vakala Maria
 Magdalene, yo Maria o ngw' andi aki Yakobo
 yo Yoses, yo ngw' andi awan' a Zebedi.
 57 O maxik' ova malwaka, vezidi eyakala dia
 mwama watuka kuna Arimathia, e nkumbu
 andi Yosef. yandi kibeni mpe nlongoki a Jizu
 58 kakala: diadi eyakala iwayenda kwa Pilate,
 oombele evimbu dia Jizu. O Pilate iboxi ka-
 59 tuma vo, ditambikwa. O Yosef obongele evi-
 mbu ojingidi dio vana nlele a mbinz' ambote-
 60 mbote yavelela wele dio lavidika muna yandi
 nzo a nkixi ampa, kazoka muna nzenzele eta-
 di: onengumwini etadi diampwena-mpwena
 61 vana mwelo a nzo a nkixi wele kwandi. O
 Maria Magdalene yo maka Maria bakala vana
 hafonga vana nteto a nzo a nkixi.
 62 Oku leka menemene kina vo i lumbu kiala-
 ndil' eki bakubama, a mbuta za nganga y' Afa-
 rixi balungilu kuna kwa Pilate, azaya vo,
 63 Ingeta. yain' e ngyangya tuyindulanga wo ou
 kavova, vava kakedi o moyo, Avo e lumbu
 64 atatu iviokele mfulukidi diaka. Vo mon' ou
 otuna vo e nzo a nkixi yatoma bandwa yamu-
 na lumbu kietatu, alongoki andi benkwa kwi-
 za kunyiya, bazavova kwa wantu vo, Ofulu-
 kidi kwandi muna fwa: e mbi yisukinina
 65 ozavo se iyingi ou wavitidi nkutu uke. O Pi-
 late ulavovese vo, Yeno inukala yo nlundi:

66 nwenda yo toma banda kikilu. Bele, batome-
ne xiamis' e nzo a nkixi, baxi' e xinsu mun' eta-
di, yo nyingidi bakala yandi.

28 O lumingu ova se lukwiz' avwenge se kikwi-
z' a vungukang' e lumbu kiantete kia luaka
lumingu, o Maria Magdalene yo maka Maria
2 bezidi tal' e jami. Se tadi, ontoto wazakama
kwingi kwakuna; e kum' e wanjo a Mfumu i
yakulumuka yatuka kun' ezulu, wizidi nengu-
3 mun' etadi, ovwende dio. Endose andi yaka-
la una walusemo, o mwatu andi o pemba ne
4 snow: yo wonga wa yandi a nlundi bazakama,
5 bakala ne wantu afwa. O wanjo kavutula
kw' akento vo, Ke numoni wonga ko oyeno:
nzeye wo kwandi vo i Jizu nuvava, oyu wako-
6 meno. Kena vo ko vava; w' anki ofulukidi,
kwandi. Nwiza tala kweno e fulu kialavalele
7 o Mfumu. Nwenda nswalu, nwenda sanwin'
alongoki andi vo, Ofulukidi kwandi muna fwa;
watu tala, wele aviti kuna Galili inukumwena
8 kuna: tala, inujingulwidi wo. Oyau mpe ba-
katukidi nswalu vana jami yo wonga ye kie-
se kiampwena, balundumukini benda sanwi-
9 n' alongoki andi ediambu. Se tadi o Jizu
owanani yau okuvo, Tukaixi yeno 'anso. O-
yau bezidi ximba muna tambi yandi, bansa-
10 mbidi. O Jizu iboxi, abavovesa vo, Ke numo-
ni wonga ko: nwenda jingwil' abunji ame v

- benda kuna Galili ibekumbwena kuna.
- 11 Wau bayendanga, tala, e miaka nyingidi be zidi omu mbanza, basamwini o mambu mawo nso mavangamene kw' a mbuta za nganga
- 12 Ova balungwa ya kuluntu bavangidi e m'u'u bavene ntalu ampwena ya tadi ya mbongo
- 13 kw' a makesa, okuvo, Nuvovanga vo, Alongo-ki andi bezidi kunyiy' o fuku oyeto una tule
- 14 le. Avo mama me'waka muna matu ma nya
- 15 di, tukunleba kwandi nuatoma taninwa. Ba bongele etadi ya mbongo, bavangidi una balo ngeselwa: o nvovo wau wainwangana kuwe kwa Jews ya mumu lumbu kiaki.
- 16 Kanxi alongoki au ekumi ye moxi bele ku na Galili, muna mongo basongelwa kwa Jizu
- 17 Ova bakumona bansambidi: kanxi akaka ba
- 18 vunisa. O Jizu wizidi vova kwa yau vo E wisa kiawonso mono yavewa kio kun' ezu
- 19 lu y' ovanxi. Vomon' ou nwend' oyeno, nwe nd' avangi alongoki muna makanda mawonso nwabavubilanga muna nkumbu e Se, yeyi ya
- 20 Mwana, yeyi ya Mwand' Avelela: nwabalongang' olemvukil' o mambu mawonso konso ak' oma yanuvovesa: tala, Meno kibeni ngina yeno e ntangwa zawonso, yakuna kusukil' e nza.

236

This book should be returned to the Library on or before the last date stamped below.

A fine of five cents a day is incurred by retaining it beyond the specified time.

Please return promptly.